www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Research Article /Araştırma Makalesi

The Reflections of 'Apple' Symbolism in Myths and Folklore on Contemporary Turkish Ceramic Art

Efsaneler ve Masallarda "Elma" Sembolizminin Çağdaş Türk Seramik Sanatına Olan Yansımaları

Didar Ezgi Özdağ Bardak[*]

Abstract: The apple is a powerful symbol associated with knowledge, prohibition, desire, fate, and rebirth in legends and fairy tales. In Greek mythology, the golden apples of the Hesperides and the apple of Eris symbolize conflict and desire, while the forbidden fruit in Biblical narratives and the themes of fertility and miracles in Turkish fairy tales have contributed to the formation of shared symbolic meanings across different cultures. This study examines the mythological and folkloric origins of apple symbolism through Carl Gustav Jung's archetype theory and Mircea Eliade's analyses of myth and symbol, focusing on its representations in contemporary Turkish ceramic art. The material nature of ceramics and its historical connection to earth establish strong associations with nature, transformation, and fragility. For this reason, the apple image appears in the works of contemporary Turkish ceramic artists not only as a visual motif but also as a means of exploring social memory, representations of femininity, body perception, and individual experience. Cracks, deformations, and surface interventions observed in these works transform the idealized apple image found in fairy tales, producing more fragile, fragmented, and contemporary meanings. As a result, apple symbolism shaped through legends and fairy tales creates an important expressive field in contemporary Turkish ceramic art by connecting past and present and reinterpreting traditional meanings. This demonstrates that ceramics should be understood not only as a technical field of production but also as a powerful artistic medium through which cultural symbols are reshaped.

Keywords: Apple Symbolism, Fairy Tales and Mythology, Contemporary Turkish Ceramic Art, Collective Memory, Archetypal Image

Öz: Elma, efsaneler ve masallarda bilgi, yasak, arzu, kader ve yeniden doğuş gibi anlamlarla ilişkilendirilen güçlü bir semboldür. Antik Yunan mitolojisinde Hesperidlerin altın elmaları ve Eris'in anlaşmazlığa yol açan elması, Tevrat anlatılarındaki yasak meyve ve Türk masallarındaki doğurganlık ile mucize temaları, elmanın farklı kültürlerde ortak sembolik çağrışımlar kazanmasını sağlamıştır. Bu çalışmada elma sembolünün mitolojik ve masalsı kökenleri Carl Gustav Jung'un arketip yaklaşımı ile Mircea Eliade'nin mit ve sembol çözümlemeleri doğrultusunda ele alınmış, çağdaş Türk seramik sanatındaki kullanımları incelenmiştir. Seramik malzemenin toprakla olan ilişkisi, doğa, dönüşüm ve kırılganlık kavramlarıyla güçlü bağlar kurmasına

[**] Res. Asst. Dr., Muğla Sıtkı Koçman University, Bodrum Faculty of Fine Arts, Ceramics Department
Arş. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Bodrum Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü
ORCİD https://orcid.org/0000-0002-3126-4485
ezgiozdag@mu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Özdağ Bardak, D. E. (2026). The reflections of 'Apple' symbolism in myths and folklore on contemporary Turkish ceramic art / Efsaneler ve masallarda "Elma" sembolizminin Çağdaş Türk seramik sanatına olan yansımaları. *Turkish Studies - Language and Literature*, *21*(Ö1), 1837-1877. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.94244
Received/Geliş: 03 May/Mayıs 2026
Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026
Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026
Checked by plagiarism software

olanak sağlamaktadır. Bu nedenle elma imgesi, çağdaş Türk seramik sanatçılarının üretimlerinde yalnızca görsel bir motif olarak değil; toplumsal bellek, kadın temsilleri, beden algısı ve bireysel deneyimler üzerinden yorumlanan bir ifade aracına dönüşmektedir. Eserlerde görülen çatlaklar, deformasyonlar ve yüzey müdahaleleri, masallardaki kusursuz elma imgesini dönüştürerek daha kırılgan, parçalı ve güncel anlamlar üretmektedir. Sonuç olarak, efsaneler ve masallarda biçimlenen elma sembolizmi, çağdaş Türk seramik sanatında geçmişle bugün arasında bağ kuran ve geleneksel anlamları yeniden yorumlayan önemli bir anlatım alanı oluşturmaktadır. Bu durum, seramiğin yalnızca teknik bir üretim alanı değil, kültürel sembollerin yeniden şekillendirildiği güçlü bir sanatsal ifade biçimi olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Elma Sembolizmi, Masal Ve Mitoloji, Çağdaş Türk Seramik Sanatı, Kolektif Bellek, Arketipsel İmge

Structured Abstract:

This study examines the mythological and folkloric origins of apple symbolism and its reinterpretation in contemporary Turkish ceramic art. In myths, legends, and fairy tales, the apple appears as a multilayered symbolic object associated with knowledge, prohibition, temptation, fertility, destiny, immortality, rebirth, and transformation. While Ancient Greek mythology connects the apple with desire, conflict, and competition through narratives such as the golden apples of the Hesperides and the apple of Eris, Biblical traditions associate it with forbidden knowledge and the awakening of human consciousness. In Turkish folk narratives, however, the apple is frequently linked to fertility, healing, abundance, miracle, and the continuity of lineage. The persistence of these symbolic meanings across different cultures demonstrates the archetypal and collective dimensions of the apple image.

The theoretical framework of the study is based on Carl Gustav Jung's theory of archetypes and collective unconscious together with Mircea Eliade's analyses of myth, sacred symbolism, and ritual structures. Jung's archetypal approach explains the recurrence of the apple image in geographically and culturally distinct traditions through universal symbolic patterns embedded within the collective unconscious. Within this framework, the apple functions as an archetypal image representing temptation, transformation, forbidden knowledge, and existential transition. Eliade's distinction between the sacred and the profane further enables the apple to be interpreted as a symbolic threshold object mediating between ordinary reality and transcendent experience. In this respect, the study approaches the apple not merely as a visual motif but as a cultural and symbolic structure continuously reconstructed through narratives and artistic practices.

The research employs a qualitative methodology based on literature review, document analysis, and visual analysis. Myths, fairy tales, legends, and religious narratives concerning apple symbolism were examined in order to establish the conceptual framework of the study. In addition, selected works by contemporary Turkish ceramic artists including Hamiye Çolakoğlu, Zehra Çobanlı, Günhan Bozkurt, Hülya Sözer, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, Nuray Ada, Sibel Hepsayar, and Funda Açıkgöz were analyzed through interpretive and comparative methods. These artists were selected because their works demonstrate diverse conceptual, material, and formal approaches to apple imagery. Since symbolic meaning in visual arts cannot be adequately explained through quantitative methods, interpretive analysis was preferred in order to reveal how inherited symbolic meanings are transformed through ceramic materiality, surface interventions, deformation, fragmentation, and form.

The findings demonstrate that apple symbolism in contemporary Turkish ceramic art extends beyond its traditional mythological and folkloric associations and becomes a dynamic conceptual tool through which artists address issues such as collective memory, identity, femininity, vulnerability, embodiment, ecological anxiety, desire, and consumer culture. While some artists preserve the narrative and cultural associations of the apple through references to Anatolian folk traditions and collective memory, others destabilize the fruit's conventional meanings through fractured forms, hyper-realistic representations, industrial surfaces, or bodily metaphors. Cracks, ruptures, glazing techniques, deformation, fragmentation, and firing processes transform the apple from a passive inherited symbol into an active site of conceptual negotiation. In this context, the ceramic medium strengthens symbolic transformation through its associations with earth, fragility, temporality, embodiment, and material memory.

As a result, the study concludes that apple symbolism in contemporary Turkish ceramic art is not preserved as a static folkloric motif but continuously reconstructed through material, formal, and conceptual interventions. Contemporary ceramic artists reinterpret inherited cultural symbols by establishing connections between mythology, folklore, collective memory, and contemporary artistic discourse. The study contributes to the literature by bringing together mythology, symbolic theory, folklore studies, and ceramic art practices within an interdisciplinary framework and demonstrates that ceramic art functions not only as a technical field of production but also as a critical medium in which cultural meanings are reshaped and rearticulated.

Keywords: Ceramic Art, Apple Symbolism, Fairy Tales and Mythology, Contemporary Turkish Ceramic Art, Collective Memory.

الملخص المنظَّم:

هدف الدراسة وخلفيتها: تتناول هذه الدراسة الأصول الأسطورية والفولكلورية لرمزية التفاحة، وتبحث في كيفية إعادة تأويلها في ،فن الخزف التركي المعاصر. ففي الأساطير والملاحم والحكايات الشعبية والخرافية، تتجلى التفاحة بوصفها رمزًا متعدد الطبقات يرتبط بالمعرفة والمحظور، والإغواء، والخصوبة، والقدر، والخلود، والانبعاث، والتحول. ففي الميثولوجيا اليونانية القديمة، ارتبطت التفاحة بالرغبة والصراع والتنافس من خلال سرديات مثل التفاحات الذهبية لهيسبيريديس وتفاحة إيريس، في حين ربطها التقليد الكتابي بالمعرفة المحرَّمة ويقظة الوعي .الإنساني. أما في السرديات الشعبية التركية، فتظهر التفاحة غالبًا بوصفها رمزًا للخصوبة، والشفاء، والوفرة، والمعجزة، واستمرار النسل والجماعي لصورة التفاحة بوصفها (Archetypal) ويكشف استمرار هذه الدلالات الرمزية عبر ثقافات متعددة عن البعد النموذجي الأصلي .رمزًا ثقافيًا عابرًا للحدود الحضارية

الإطار النظري: يرتكز الإطار النظري للدراسة على نظرية النماذج الأصلية واللاوعي الجمعي لدى كارل غوستاف يونغ، إلى جانب تحليلات ميرتشا إلياده المتعلقة بالأسطورة، والرمزية المقدسة، والبنى الطقسية. ويُفسِّر المنظور اليونغي تكرار صورة التفاحة في تقاليد جغرافية وثقافية متباينة من خلال أنماط رمزية كونية راسخة في اللاوعي الجمعي. وفي هذا السياق، تؤدي التفاحة وظيفة الصورة النموذجية الأصلية التي تُجسِّد الإغواء، والتحول، والمعرفة المحرمة، والانتقال الوجودي. كما يتيح التمييز الذي يقدمه إلياده بين المقدس والدنيوي تفسير التفاحة يتوسط بين الواقع اليومي والخبرة المتعالية. وانطلاقًا من ذلك، لا تنظر الدراسة إلى (Liminal Symbol) باعتبارها موضوعًا رمزيًا حدّيًا التفاحة باعتبارها مجرد عنصر بصري، وإنما بوصفها بنية ثقافية ورمزية يعاد إنتاجها وإعادة تشكيلها بصورة مستمرة عبر السرديات .والممارسات الفنية

المنهجية:، اعتمدت الدراسة منهجًا نوعيًا قائمًا على مراجعة الأدبيات، وتحليل الوثائق، والتحليل البصري. وقد جرى تحليل الأساطير والحكايات الخرافية، والمرويات الشعبية، والنصوص الدينية المرتبطة برمزية التفاحة بهدف تأسيس الإطار المفاهيمي للدراسة. كما خضعت مجموعة مختارة من أعمال فناني الخزف الأتراك المعاصرين، وهم: **Günhan**و ،**Zehra Çobanlı**و ،**Hamiye Çolakoğlu** ،**Funda Açıkgöz**و ،**Sibel Hepsayar**و ،**Nuray Ada**و ،**Sevinç Köseoğlu Ulubatlı**و ،**Hülya Sözer**و ،**Bozkurt** للتحليل التفسيري والمقارن. وقد وقع الاختيار على هؤلاء الفنانين لأن أعمالهم تعكس مقاربات مفاهيمية ومادية وشكلية متنوعة لصورة التفاحة .ونظرًا لأن الدلالة الرمزية في الفنون البصرية لا يمكن الإحاطة بها من خلال الأساليب الكمية، فقد فُضِّل التحليل التأويلي للكشف عن الكيفية .التي تتحول بها المعاني الرمزية الموروثة عبر مادية الخزف، ومعالجات السطح، والتشويه، والتفكيك، والبنية الشكلية

النتائج: أظهرت نتائج الدراسة أن رمزية التفاحة في فن الخزف التركي المعاصر تجاوزت ارتباطاتها الأسطورية والفولكلورية التقليدية، لتغدو أداة مفاهيمية ديناميكية يوظفها الفنانون لمعالجة موضوعات الذاكرة الجمعية، والهوية، والأنوثة، والهشاشة، والتجسد، والقلق البيئي، والرغبة، وثقافة الاستهلاك. ففي حين يحافظ بعض الفنانين على الحمولة السردية والثقافية للتفاحة من خلال الإحالة إلى التقاليد الشعبية ،الأناضولية والذاكرة الجمعية، يعمل آخرون على زعزعة دلالاتها التقليدية عبر الأشكال المتكسرة، والتمثيلات فائقة الواقعية، والأسطح الصناعية أو الاستعارات الجسدية. كما تؤدي التشققات، والانكسارات، وتقنيات التزجيج، والتشويه، والتفكيك، وعمليات الحرق إلى تحويل التفاحة من رمز ،موروث سلبي إلى فضاء مفاهيمي نشط للتفاوض الدلالي. وفي هذا الإطار، يعزز وسيط الخزف هذا التحول الرمزي من خلال ارتباطه بالأرض .والهشاشة، والزمنية، والتجسد، والذاكرة المادية

الاستنتاج والتوصيات: تخلص الدراسة إلى أن رمزية التفاحة في فن الخزف التركي المعاصر لا تُحافَظ عليها بوصفها عنصرًا فولكلوريًا ثابتًا، بل يُعاد بناؤها باستمرار عبر تدخلات مادية، وشكلية، ومفاهيمية. ويعيد فنانو الخزف المعاصرون تأويل الرموز الثقافية الموروثة من خلال إقامة علاقات جديدة بين الأسطورة، والفولكلور، والذاكرة الجمعية، والخطاب الفني المعاصر. وتسهم الدراسة في إثراء الأدبيات العلمية من خلال الجمع بين الميثولوجيا، ونظرية الرموز، ودراسات الفولكلور، وممارسات فن الخزف ضمن إطار بحثي متعدد التخصصات، كما تُبرز .أن فن الخزف لا يمثل مجرد مجال تقني للإنتاج الفني، بل يشكل وسيطًا نقديًا تُعاد من خلاله صياغة المعاني الثقافية وإعادة إنتاجها وتأويلها

الكلمات المفتاحية: فن الخزف، رمزية التفاحة، الحكايات الخرافية والميثولوجيا، فن الخزف التركي المعاصر، الذاكرة الجمعية.

Résumé Structuré:

La présente étude examine les origines mythologiques et folkloriques du symbolisme de la pomme ainsi que sa réinterprétation dans l'art céramique turc contemporain. Dans les mythes, les légendes et les contes merveilleux, la pomme apparaît comme un objet symbolique polysémique et pluristratifié associé à la connaissance, à l'interdit, à la tentation, à la fécondité, au destin, à l'immortalité, à la renaissance et à la transformation. Dans la mythologie grecque antique, elle est liée au désir, au conflit et à la compétition à travers des récits tels que ceux des pommes d'or des Hespérides et de la pomme d'Éris, tandis que les traditions bibliques l'associent à la connaissance interdite et à l'éveil de la conscience humaine. En revanche, dans les récits populaires turcs, la pomme est fréquemment investie de significations liées à la fécondité, à la guérison, à l'abondance, au miracle et à la continuité de la lignée. La permanence de ces significations symboliques à travers des contextes culturels variés met en évidence la dimension archétypale et collective de l'image de la pomme.

Le cadre théorique de cette étude repose sur la théorie des archétypes et de l'inconscient collectif élaborée par Carl Gustav Jung, conjointement aux analyses de Mircea Eliade portant sur le mythe, le

symbolisme du sacré et les structures rituelles. L'approche archétypale jungienne explique la récurrence de l'image de la pomme dans des traditions géographiquement et culturellement distinctes par l'existence de schémas symboliques universels profondément ancrés dans l'inconscient collectif. Dans cette perspective, la pomme fonctionne comme une image archétypale incarnant la tentation, la transformation, le savoir interdit et la transition existentielle. Par ailleurs, la distinction opérée par Eliade entre le sacré et le profane permet d'interpréter la pomme comme un objet symbolique liminaire assurant la médiation entre la réalité ordinaire et l'expérience transcendante. Dès lors, cette recherche appréhende la pomme non comme un simple motif iconographique, mais comme une structure culturelle et symbolique continuellement reconstruite à travers les récits et les pratiques artistiques.

La recherche adopte une méthodologie qualitative fondée sur une revue exhaustive de la littérature, l'analyse documentaire et l'analyse visuelle. Les mythes, les contes merveilleux, les légendes et les récits religieux relatifs au symbolisme de la pomme ont été examinés afin d'établir le cadre conceptuel de l'étude. En outre, des œuvres sélectionnées de céramistes turcs contemporains, notamment **Hamiye Çolakoğlu**, **Zehra Çobanlı**, **Günhan Bozkurt**, **Hülya Sözer**, **Sevinç Köseoğlu Ulubatlı**, **Nuray Ada**, **Sibel Hepsayar** et **Funda Açıkgöz**, ont été soumises à une analyse interprétative et comparative. Ces artistes ont été retenus en raison de la diversité des approches conceptuelles, matérielles et formelles qu'ils développent autour de l'imagerie de la pomme. Étant donné que la signification symbolique dans les arts visuels ne peut être expliquée de manière satisfaisante au moyen de méthodes quantitatives, une analyse herméneutique a été privilégiée afin de mettre en évidence la manière dont les significations symboliques héritées se transforment à travers la matérialité de la céramique, les interventions de surface, la déformation, la fragmentation et la configuration formelle.

Les résultats de l'étude démontrent que le symbolisme de la pomme dans l'art céramique turc contemporain dépasse largement ses associations mythologiques et folkloriques traditionnelles pour devenir un instrument conceptuel dynamique au moyen duquel les artistes interrogent des problématiques telles que la mémoire collective, l'identité, la féminité, la vulnérabilité, l'incarnation, l'anxiété écologique, le désir et la culture de consommation. Tandis que certains artistes préservent les références narratives et culturelles de la pomme en mobilisant les traditions populaires anatoliennes et la mémoire collective, d'autres déconstruisent les significations conventionnelles de ce fruit à travers des formes fragmentées, des représentations hyperréalistes, des surfaces industrialisées ou des métaphores corporelles. Les fissures, les ruptures, les techniques d'émaillage, les procédés de déformation, la fragmentation ainsi que les processus de cuisson transforment la pomme d'un symbole passivement hérité en un espace actif de négociation conceptuelle. Dans cette perspective, le médium céramique renforce cette transformation symbolique grâce à ses liens intrinsèques avec la terre, la fragilité, la temporalité, l'incarnation et la mémoire matérielle.

En conclusion, cette étude montre que le symbolisme de la pomme dans l'art céramique turc contemporain n'est pas conservé comme un simple motif folklorique figé, mais qu'il est continuellement reconstruit à travers des interventions matérielles, formelles et conceptuelles. Les céramistes contemporains réinterprètent les symboles culturels hérités en établissant des articulations nouvelles entre la mythologie, le folklore, la mémoire collective et le discours artistique contemporain. L'étude apporte ainsi une contribution originale à la littérature scientifique en réunissant, dans une perspective résolument interdisciplinaire, la mythologie, les théories du symbolisme, les études folkloriques et les pratiques de l'art céramique. Elle met également en évidence que l'art céramique ne constitue pas uniquement un domaine de production technique, mais également un médium critique au sein duquel les significations culturelles sont continuellement reconfigurées, réinterprétées et réarticulées.

Mots-clés: Art céramique, symbolisme de la pomme, contes merveilleux et mythologie, art céramique turc contemporain, mémoire collective.

Resumen Estructurado:

Este estudio examina los orígenes mitológicos y folclóricos del simbolismo de la manzana y su reinterpretación en el arte cerámico turco contemporáneo. En los mitos, las leyendas y los cuentos populares, la manzana aparece como un objeto simbólico de naturaleza polisémica, asociado con el conocimiento, la prohibición, la tentación, la fertilidad, el destino, la inmortalidad, el renacimiento y la transformación. Mientras que la mitología griega antigua vincula la manzana con el deseo, el conflicto y la competencia a través de

relatos como las manzanas de oro de las Hespérides y la manzana de Eris, la tradición bíblica la relaciona con el conocimiento prohibido y el despertar de la conciencia humana. En las narraciones folclóricas turcas, por el contrario, la manzana se asocia de manera recurrente con la fertilidad, la curación, la abundancia, el milagro y la continuidad del linaje. La permanencia de estas significaciones simbólicas en distintas culturas pone de manifiesto el carácter arquetípico y colectivo de la imagen de la manzana.

El marco teórico del estudio se fundamenta en la teoría de los arquetipos y del inconsciente colectivo de Carl Gustav Jung, complementada por los análisis de Mircea Eliade sobre el mito, el simbolismo de lo sagrado y las estructuras rituales. El enfoque arquetípico de Jung explica la recurrencia de la imagen de la manzana en tradiciones geográfica y culturalmente diversas mediante patrones simbólicos universales inscritos en el inconsciente colectivo. Desde esta perspectiva, la manzana funciona como una imagen arquetípica que representa la tentación, la transformación, el conocimiento prohibido y la transición existencial. Asimismo, la distinción establecida por Eliade entre lo sagrado y lo profano permite interpretar la manzana como un objeto simbólico liminal que media entre la realidad ordinaria y la experiencia trascendente. En consecuencia, el estudio aborda la manzana no solo como un motivo visual, sino como una estructura cultural y simbólica que se reconstruye de manera continua a través de las narrativas y de las prácticas artísticas.

La investigación adopta una metodología cualitativa sustentada en la revisión de la literatura, el análisis documental y el análisis visual. Con el propósito de establecer el marco conceptual del estudio, se examinaron mitos, cuentos populares, leyendas y narraciones religiosas relacionadas con el simbolismo de la manzana. Asimismo, se analizaron, mediante métodos interpretativos y comparativos, obras seleccionadas de artistas contemporáneos de la cerámica turca, entre ellos Hamiye Çolakoğlu, Zehra Çobanlı, Günhan Bozkurt, Hülya Sözer, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, Nuray Ada, Sibel Hepsayar y Funda Açıkgöz. La selección de estos artistas respondió a que sus producciones evidencian enfoques conceptuales, materiales y formales diversos en torno a la iconografía de la manzana. Dado que el significado simbólico en las artes visuales no puede explicarse adecuadamente mediante métodos cuantitativos, se privilegió el análisis interpretativo con el fin de revelar cómo los significados simbólicos heredados son transformados a través de la materialidad cerámica, las intervenciones sobre la superficie, la deformación, la fragmentación y la configuración formal.

Los resultados ponen de manifiesto que el simbolismo de la manzana en el arte cerámico turco contemporáneo trasciende sus asociaciones mitológicas y folclóricas tradicionales para convertirse en una herramienta conceptual dinámica mediante la cual los artistas abordan cuestiones como la memoria colectiva, la identidad, la feminidad, la vulnerabilidad, la corporeidad, la ansiedad ecológica, el deseo y la cultura del consumo. Mientras algunos artistas preservan las asociaciones narrativas y culturales de la manzana mediante referencias a las tradiciones populares anatolias y a la memoria colectiva, otros desestabilizan sus significados convencionales recurriendo a formas fracturadas, representaciones hiperrealistas, superficies industriales o metáforas corporales. Las grietas, las fracturas, las técnicas de vidriado, la deformación, la fragmentación y los procesos de cocción transforman la manzana de un símbolo heredado y pasivo en un espacio activo de negociación conceptual. En este contexto, el medio cerámico potencia dicha transformación simbólica gracias a sus vínculos con la tierra, la fragilidad, la temporalidad, la corporeidad y la memoria material.

En conclusión, el estudio demuestra que el simbolismo de la manzana en el arte cerámico turco contemporáneo no se conserva como un motivo folclórico estático, sino que se reconstruye continuamente mediante intervenciones materiales, formales y conceptuales. Los ceramistas contemporáneos reinterpretan los símbolos culturales heredados estableciendo conexiones entre la mitología, el folclore, la memoria colectiva y el discurso artístico contemporáneo. La investigación contribuye a la literatura especializada al integrar la mitología, la teoría del simbolismo, los estudios folclóricos y las prácticas del arte cerámico dentro de un marco interdisciplinario, demostrando que el arte cerámico constituye no solo un ámbito de producción técnica, sino también un medio crítico en el que los significados culturales son permanentemente resignificados y reformulados.

Palabras clave: Arte cerámico; Simbolismo de la manzana; Cuentos populares y mitología; Arte cerámico turco contemporáneo; Memoria colectiva.

结构化摘要：

本研究探讨了苹果象征意象的神话与民俗渊源，以及其在当代土耳其陶瓷艺术中的再诠释。在神话、传说与民间故事中，苹果作为一种具有多重象征意涵的文化符号，广泛关联于知识、禁忌、诱惑、生育、命运、不朽、重生与转化等概念。古希腊神话通过赫斯珀里得斯（Hesperides）的金苹果以及厄里斯（Eris）的金苹果等叙事，将苹果与欲望、冲突及竞争联系在一起；而《圣经》传统则将其视为禁果，象征被禁止的知识以及人类意识的觉醒。相比之下，在土耳其民间叙事传统中，苹果更多地与生育、疗愈、丰饶、奇迹以及家族血脉的延续相关联。这些象征意义跨越不同文化长期延续，充分体现了苹果意象所具有的原型性与集体性特征。

本研究的理论框架建立于卡尔·古斯塔夫·荣格（Carl Gustav Jung）的原型理论与集体无意识理论，并结合米尔恰·伊利亚德（Mircea Eliade）关于神话、神圣象征及仪式结构的研究成果。荣格的原型理论指出，苹果意象之所以能够反复出现于地域与文化迥异的传统之中，是因为其植根于集体无意识中的普遍象征模式。在这一理论视域下，苹果作为一种原型意象，象征着诱惑、转化、禁忌知识以及存在性的转换。与此同时，伊利亚德关于“神圣”与“世俗”的区分，使苹果得以被阐释为连接日常现实与超越性经验之间的象征性阈限对象。因此，本研究并未仅将苹果视为一种视觉母题，而是将其理解为一种通过叙事与艺术实践不断被重构的文化与象征结构。

本研究采用以文献综述、文献分析及视觉分析为基础的质性研究方法。研究首先系统梳理了涉及苹果象征意义的神话、童话、传说及宗教叙事，以建构研究的概念框架；随后，运用诠释性分析与比较分析方法，对当代土耳其陶瓷艺术家Hamiye Çolakoğlu、Zehra Çobanlı、Günhan Bozkurt、Hülya Sözer、Sevinç Köseoğlu Ulubatlı、Nuray Ada、Sibel Hepsayar以及Funda Açıkgöz等人的代表作品进行了深入分析。之所以选择上述艺术家，是因为其作品在苹果意象的概念表达、材料运用及形式建构方面呈现出丰富而多元的探索路径。鉴于视觉艺术中的象征意义无法通过量化方法得到充分阐释，本研究采用诠释性分析，以揭示苹果这一传统象征如何借助陶瓷材料性、表面处理、变形、碎裂及造型语言实现新的意义生产与转换。

研究结果表明，当代土耳其陶瓷艺术中的苹果象征已经超越了传统神话与民俗语境，逐渐演变为艺术家探讨集体记忆、身份认同、女性经验、脆弱性、身体性、生态焦虑、欲望以及消费文化等议题的重要概念媒介。部分艺术家通过援引安纳托利亚民间传统与集体记忆，延续了苹果既有的叙事与文化内涵；而另一些艺术家则借助破碎形态、超写实表现、工业化表面处理以及身体隐喻等艺术策略，解构并重塑苹果的传统象征意义。裂纹、断裂、釉面技法、形体变形、碎片化以及烧制工艺等陶瓷语言，使苹果由一种被动承袭的传统符号转化为一个充满概念协商与意义生成的动态场域。在这一过程中，陶瓷媒介凭借其与土地、脆弱性、时间性、身体性以及物质记忆之间的内在关联，进一步强化了苹果象征意义的转化机制。

综上所述，本研究认为，当代土耳其陶瓷艺术中的苹果象征并非作为一种静态的民俗母题得以保存，而是在材料、形式与观念层面的持续介入下不断获得新的文化意义。当代陶瓷艺术家通过建立神话、民俗、集体记忆与当代艺术话语之间的关联，对传统文化符号进行了创造性的再诠释。本研究在跨学科框架下整合了神话学、象征理论、民俗学与陶瓷艺术实践，不仅丰富了相关研究领域的理论成果，而且进一步证明，陶瓷艺术不仅是一种技术性的创作媒介，更是一种持续重塑、重构与再生产文化意义的重要批判性艺术载体。

关键词： 陶瓷艺术；苹果象征；童话与神话；当代土耳其陶瓷艺术；集体记忆。

Структурированная Аннотация:

Настоящее исследование посвящено анализу мифологических и фольклорных истоков символики яблока, а также её переосмыслению в современном турецком керамическом искусстве. В мифах, легендах и сказках яблоко выступает как многослойный символический объект, связанный со знанием, запретом, искушением, плодородием, судьбой, бессмертием, возрождением и

трансформацией. В древнегреческой мифологии яблоко ассоциируется с желанием, конфликтом и соперничеством через такие сюжеты, как золотые яблоки Гесперид и яблоко Эриды, тогда как в библейской традиции оно символизирует запретное знание и пробуждение человеческого сознания. В турецком фольклорном повествовательном наследии яблоко, напротив, преимущественно связано с плодородием, исцелением, изобилием, чудом и продолжением рода. Устойчивость данных символических значений в различных культурах свидетельствует об архетипическом и коллективном характере образа яблока.

Теоретическую основу исследования составляют теория архетипов и коллективного бессознательного Карла Густава Юнга, а также концепции Мирчи Элиаде, посвящённые мифу, сакральной символике и ритуальным структурам. Архетипический подход Юнга объясняет повторяемость образа яблока в географически и культурно удалённых традициях существованием универсальных символических моделей, укоренённых в коллективном бессознательном. В рамках данной концепции яблоко функционирует как архетипический образ, воплощающий искушение, трансформацию, запретное знание и экзистенциальный переход. В свою очередь, разграничение сакрального и профанного, предложенное Элиаде, позволяет интерпретировать яблоко как символический пороговый объект, опосредующий переход между повседневной реальностью и трансцендентным опытом. В этой связи яблоко рассматривается не только как визуальный мотив, но и как культурная и символическая структура, непрерывно реконструируемая посредством повествовательных традиций и художественных практик.

Исследование выполнено в рамках качественной методологии, основанной на обзоре научной литературы, документальном анализе и визуальном анализе. Для формирования концептуальной базы были изучены мифы, сказки, легенды и религиозные повествования, посвящённые символике яблока. Кроме того, посредством интерпретативного и сравнительного анализа были рассмотрены произведения современных турецких художников-керамистов, включая Hamiye Çolakoğlu, Zehra Çobanlı, Günhan Bozkurt, Hülya Sözer, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, Nuray Ada, Sibel Hepsayar и Funda Açıkgöz. Выбор данных авторов обусловлен тем, что их произведения демонстрируют разнообразные концептуальные, материальные и формообразующие подходы к интерпретации образа яблока. Поскольку символическое содержание произведений визуального искусства не может быть адекватно раскрыто посредством количественных методов, предпочтение было отдано интерпретативному анализу, позволившему выявить механизмы трансформации унаследованных символических значений посредством материальности керамики, обработки поверхности, деформации, фрагментации и пластической формы.

Полученные результаты свидетельствуют о том, что символика яблока в современном турецком керамическом искусстве выходит далеко за пределы своих традиционных мифологических и фольклорных коннотаций, превращаясь в динамичный концептуальный инструмент, посредством которого художники осмысляют коллективную память, идентичность, женственность, уязвимость, телесность, экологическую тревожность, желание и культуру потребления. Одни художники сохраняют повествовательные и культурные ассоциации яблока, обращаясь к анатолийским народным традициям и коллективной памяти, тогда как другие деконструируют его устоявшуюся символику посредством фрагментированных форм, гиперреалистических изображений, индустриальных поверхностей и телесных метафор. Трещины, разломы, глазурные техники, деформация, фрагментация и процессы обжига превращают яблоко из пассивно унаследованного символа в активное пространство концептуальных интерпретаций и смысловых преобразований. В данном контексте керамика как художественный медиум усиливает процесс символической трансформации благодаря своим ассоциациям с землёй, хрупкостью, временной природой, телесностью и материальной памятью.

В заключение исследование демонстрирует, что символика яблока в современном турецком керамическом искусстве сохраняется не как статичный фольклорный мотив, а непрерывно реконструируется посредством материальных, формальных и концептуальных художественных интервенций. Современные художники-керамисты переосмысливают унаследованные культурные символы, устанавливая взаимосвязи между мифологией, фольклором, коллективной памятью и современным художественным дискурсом. Исследование вносит вклад в развитие научной литературы, объединяя мифологию, теорию символизма, фольклористику и практики керамического искусства в рамках междисциплинарного подхода, а также демонстрирует, что керамическое искусство

представляет собой не только сферу технического художественного производства, но и критически значимый медиум, в котором культурные смыслы подвергаются постоянному переосмыслению и реконфигурации.

Ключевые слова: керамическое искусство; символика яблока; сказки и мифология; современное турецкое керамическое искусство; коллективная память.

संरचित सारांश:

यह अध्ययन सेब के प्रतीकवाद की पौराणिक एवं लोकसांस्कृतिक उत्पत्तियों तथा समकालीन तुर्की सिरेमिक कला में उसके पुनर्व्याख्यात्मक रूपांतरण का विश्लेषण करता है। मिथकों, किंवदंतियों और लोककथाओं में सेब एक बहुस्तरीय प्रतीकात्मक वस्तु के रूप में प्रकट होता है, जो ज्ञान, निषेध, प्रलोभन, उर्वरता, नियति, अमरत्व, पुनर्जन्म तथा रूपांतरण जैसे अर्थ-क्षेत्रों से संबद्ध है। जहाँ प्राचीन यूनानी पौराणिक परंपरा हेस्पेरिडीज़ के स्वर्ण-सेबों तथा एरिस के सेब जैसे आख्यानों के माध्यम से सेब को इच्छा, संघर्ष और प्रतिस्पर्धा से जोड़ती है, वहीं बाइबिलीय परंपरा इसे निषिद्ध ज्ञान तथा मानवीय चेतना के जागरण का प्रतीक मानती है। इसके विपरीत, तुर्की लोककथात्मक परंपरा में सेब मुख्यतः उर्वरता, उपचार, समृद्धि, चमत्कार तथा वंश-परंपरा की निरंतरता का द्योतक है। विभिन्न सांस्कृतिक परंपराओं में इन प्रतीकात्मक अर्थों की निरंतर उपस्थिति सेब की छवि के आद्यरूपात्मक (Archetypal) तथा सामूहिक स्वरूप को प्रमाणित करती है।

अध्ययन का सैद्धान्तिक आधार कार्ल गुस्ताव युंग के आद्यरूप सिद्धांत एवं सामूहिक अचेतन (Collective Unconscious) की अवधारणा पर आधारित है, जिसे मिर्चिया एलियादे द्वारा प्रतिपादित मिथक, पवित्र प्रतीकवाद तथा अनुष्ठानिक संरचनाओं के विश्लेषण से समृद्ध किया गया है। युंग का आद्यरूपात्मक दृष्टिकोण यह स्पष्ट करता है कि सेब की छवि भौगोलिक एवं सांस्कृतिक रूप से भिन्न परंपराओं में बार-बार इसलिए प्रकट होती है क्योंकि वह सामूहिक अचेतन में निहित सार्वभौमिक प्रतीकात्मक प्रतिरूपों का प्रतिनिधित्व करती है। इस परिप्रेक्ष्य में सेब एक ऐसे आद्यरूपात्मक प्रतीक के रूप में कार्य करता है, जो प्रलोभन, रूपांतरण, निषिद्ध ज्ञान तथा अस्तित्वगत संक्रमण का प्रतिनिधित्व करता है। दूसरी ओर, एलियादे द्वारा प्रतिपादित 'पवित्र' और 'लौकिक' के मध्य विभाजन से सेब को एक ऐसे प्रतीकात्मक सीमांत (Liminal) वस्तु के रूप में समझना संभव होता है, जो सामान्य यथार्थ और अतीन्द्रिय अनुभव के मध्य सेतु का कार्य करती है। इस प्रकार अध्ययन सेब को केवल एक दृश्य कलात्मक रूपांकन के रूप में नहीं, बल्कि एक ऐसी सांस्कृतिक एवं प्रतीकात्मक संरचना के रूप में ग्रहण करता है, जिसका पुनर्निर्माण निरंतर आख्यानों तथा कलात्मक व्यवहारों के माध्यम से होता रहता है।

यह अनुसंधान साहित्य समीक्षा, दस्तावेज़ विश्लेषण तथा दृश्य विश्लेषण पर आधारित गुणात्मक अनुसंधान पद्धति का अनुसरण करता है। अध्ययन की वैचारिक रूपरेखा निर्मित करने के उद्देश्य से सेब के प्रतीकवाद से संबंधित मिथकों, लोककथाओं, किंवदंतियों तथा धार्मिक आख्यानों का विश्लेषण किया गया। इसके अतिरिक्त, समकालीन तुर्की सिरेमिक कलाकारों—Hamiye Çolakoğlu, Zehra Çobanlı, Günhan Bozkurt, Hülya Sözer, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, Nuray Ada, Sibel Hepsayar तथा Funda Açıkgöz—की चयनित कृतियों का व्याख्यात्मक तथा तुलनात्मक विश्लेषण किया गया। इन कलाकारों का चयन इसलिए किया गया क्योंकि उनकी रचनाएँ सेब की प्रतीकात्मक छवि के प्रति विविध वैचारिक, भौतिक तथा औपचारिक दृष्टिकोणों का प्रतिनिधित्व करती हैं। चूँकि दृश्य कलाओं में निहित प्रतीकात्मक अर्थों का पर्याप्त विश्लेषण मात्रात्मक पद्धतियों द्वारा संभव नहीं है, अतः यह स्पष्ट करने के लिए कि परंपरागत प्रतीकात्मक अर्थ किस प्रकार सिरेमिक की भौतिकता, सतही हस्तक्षेपों, विकृति, विखंडन तथा रूपात्मक संरचना के माध्यम से पुनर्संरचित होते हैं, व्याख्यात्मक विश्लेषण को प्राथमिकता प्रदान की गई।

अनुसंधान के निष्कर्ष यह दर्शाते हैं कि समकालीन तुर्की सिरेमिक कला में सेब का प्रतीकवाद अपने पारंपरिक पौराणिक एवं लोकसांस्कृतिक अर्थ-क्षेत्रों से आगे बढ़कर एक गतिशील वैचारिक उपकरण में रूपांतरित हो चुका है, जिसके माध्यम से कलाकार सामूहिक स्मृति, पहचान, स्त्रीत्व, असुरक्षा, देहधर्मिता, पारिस्थितिक चिंता, इच्छा तथा उपभोक्तावादी संस्कृति जैसे विषयों का अन्वेषण करते हैं। कुछ कलाकार अनातोलियाई लोकपरंपराओं तथा सामूहिक स्मृति के संदर्भों के माध्यम से सेब के सांस्कृतिक एवं आख्यानात्मक अर्थों को संरक्षित रखते हैं, जबकि अन्य कलाकार विखंडित रूपों, अतियथार्थवादी (Hyper-realistic) प्रस्तुतीकरणों, औद्योगिक सतहों अथवा शारीरिक रूपकों के माध्यम से उसके पारंपरिक अर्थों को विघटित एवं पुनर्परिभाषित करते हैं। दरारें, टूटन, ग्लेज़ तकनीकें, विकृति, विखंडन तथा भट्ठी में पकाने की प्रक्रियाएँ सेब को एक निष्क्रिय विरासतगत प्रतीक से सक्रिय वैचारिक विमर्श के क्षेत्र में रूपांतरित कर देती हैं। इस

संदर्भ में सिरेमिक माध्यम पृथ्वी, नाज़ुकता, कालिकता, देहधर्मिता तथा भौतिक स्मृति के साथ अपने अंतर्निहित संबंधों के कारण इस प्रतीकात्मक रूपांतरण को और अधिक सशक्त बनाता है।

अंततः अध्ययन यह निष्कर्ष प्रस्तुत करता है कि समकालीन तुर्की सिरेमिक कला में सेब का प्रतीकवाद किसी स्थिर लोकसांस्कृतिक रूपांकन के रूप में संरक्षित नहीं रहता, बल्कि भौतिक, औपचारिक तथा वैचारिक हस्तक्षेपों के माध्यम से निरंतर पुनर्निर्मित होता है। समकालीन सिरेमिक कलाकार पौराणिकता, लोकसंस्कृति, सामूहिक स्मृति तथा समकालीन कलात्मक विमर्श के मध्य अंतर्संबंध स्थापित करते हुए विरासत में प्राप्त सांस्कृतिक प्रतीकों का नवीन पुनर्पाठ प्रस्तुत करते हैं। यह अध्ययन पौराणिक अध्ययन, प्रतीकवाद सिद्धांत, लोकसाहित्य अध्ययन तथा सिरेमिक कला-प्रथाओं को एक अंतर्विषयी रूपरेखा में एकीकृत करके विद्यमान साहित्य में महत्वपूर्ण योगदान प्रदान करता है तथा यह प्रतिपादित करता है कि सिरेमिक कला केवल तकनीकी उत्पादन का क्षेत्र नहीं, बल्कि एक ऐसा समालोचनात्मक माध्यम भी है जिसके भीतर सांस्कृतिक अर्थों का पुनर्सृजन, पुनर्विन्यास तथा पुनर्संयोजन निरंतर संपन्न होता रहता है।

कुंजीशब्द: सिरेमिक कला; सेब का प्रतीकवाद; लोककथाएँ एवं पौराणिकता; समकालीन तुर्की सिरेमिक कला; सामूहिक स्मृति।

Yapılandırılmış Özet:

Bu çalışma, elma sembolizminin mitolojik ve folklorik kökenlerini ve çağdaş Türk seramik sanatındaki yeniden yorumlanışını incelemektedir. Mitlerde, efsanelerde ve masallarda elma; bilgi, yasak, ayartı, doğurganlık, kader, ölümsüzlük, yeniden doğuş ve dönüşüm gibi anlamlarla ilişkilendirilen çok katmanlı simgesel bir nesne olarak karşımıza çıkmaktadır. Antik Yunan mitolojisinde Hesperidlerin altın elmaları ve Eris'in elması gibi anlatılar aracılığıyla elma; arzu, çatışma ve rekabetle ilişkilendirilirken, İncil anlatılarında yasak bilgi ve insan bilincinin uyanışıyla bağlantılandırılmaktadır. Türk halk anlatılarında ise elma çoğunlukla doğurganlık, şifa, bereket, mucize ve soyun devamlılığı ile ilişkilendirilmektedir. Bu sembolik anlamların farklı kültürlerde süreklilik göstermesi, elma imgesinin arketipsel ve kolektif boyutlarını ortaya koymaktadır.

Çalışmanın kuramsal çerçevesi, Carl Gustav Jung'un arketip ve kolektif bilinçdışı kuramı ile Mircea Eliade'nin mit, kutsal sembolizm ve ritüel yapılar üzerine geliştirdiği çözümlemelere dayanmaktadır. Jung'un arketipsel yaklaşımı, elma imgesinin farklı coğrafya ve kültürlerde benzer biçimlerde tekrar ortaya çıkışını, kolektif bilinçdışına yerleşmiş evrensel simgesel örüntüler aracılığıyla açıklamaktadır. Bu çerçevede elma; ayartı, dönüşüm, yasak bilgi ve varoluşsal geçişi temsil eden arketipsel bir imge olarak işlev görmektedir. Eliade'nin kutsal ve profan ayrımı ise elmanın sıradan gerçeklik ile aşkın deneyim arasında aracılık eden simgesel bir eşik nesnesi olarak yorumlanmasını mümkün kılmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, elmayı yalnızca görsel bir motif olarak değil; anlatılar ve sanatsal pratikler aracılığıyla sürekli yeniden inşa edilen kültürel ve simgesel bir yapı olarak ele almaktadır.

Araştırmada literatür taraması, doküman incelemesi ve görsel analiz yöntemlerine dayanan nitel bir yöntem benimsenmiştir. Elma sembolizmine ilişkin mitler, masallar, efsaneler ve dinsel anlatılar incelenerek çalışmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Ayrıca Hamiye Çolakoğlu, Zehra Çobanlı, Günhan Bozkurt, Hülya Sözer, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, Nuray Ada, Sibel Hepsayar ve Funda Açıkgöz gibi çağdaş Türk seramik sanatçılarının seçilmiş eserleri yorumlayıcı ve karşılaştırmalı yöntemlerle analiz edilmiştir. Bu sanatçılar, elma imgesine yönelik farklı kavramsal, malzemesel ve biçimsel yaklaşımlar sunmaları nedeniyle seçilmiştir. Görsel sanatlardaki simgesel anlamların nicel yöntemlerle yeterince açıklanamayacağı düşüncesiyle, seramik malzeme, yüzey müdahaleleri, deformasyon, parçalanma ve form aracılığıyla miras alınan simgesel anlamların nasıl dönüştürüldüğünü ortaya koymak amacıyla yorumlayıcı analiz yöntemi tercih edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, çağdaş Türk seramik sanatındaki elma sembolizminin geleneksel mitolojik ve folklorik çağrışımlarının ötesine geçerek; kolektif bellek, kimlik, kadınlık, kırılganlık, bedenleşme, ekolojik kaygı, arzu ve tüketim kültürü gibi meselelerin ele alındığı dinamik bir kavramsal araca dönüştüğünü göstermektedir. Bazı sanatçılar elmanın anlatısal ve kültürel çağrışımlarını Anadolu halk gelenekleri ve kolektif bellek üzerinden korurken, bazıları parçalanmış formlar, hipergerçekçi temsiller, endüstriyel yüzeyler ya da bedensel metaforlar aracılığıyla meyvenin geleneksel anlamlarını dönüştürmektedir. Çatlaklar, kırılmalar, sırlama teknikleri, deformasyonlar, parçalanmalar ve pişirim süreçleri, elmayı pasif bir miras

sembolü olmaktan çıkararak aktif bir kavramsal tartışma alanına dönüştürmektedir. Bu bağlamda seramik malzeme; toprak, kırılganlık, zamansallık, beden ve maddesel bellek ile kurduğu ilişkiler aracılığıyla sembolik dönüşümü güçlendirmektedir.

Sonuç olarak çalışma, çağdaş Türk seramik sanatındaki elma sembolizminin durağan bir folklorik motif olarak korunmadığını; aksine maddesel, biçimsel ve kavramsal müdahaleler aracılığıyla sürekli yeniden inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Çağdaş seramik sanatçıları, mitoloji, folklor, kolektif bellek ve çağdaş sanat söylemi arasında bağlantılar kurarak miras alınan kültürel sembolleri yeniden yorumlamaktadır. Çalışma; mitoloji, sembol kuramı, folklor çalışmaları ve seramik sanatını disiplinlerarası bir çerçevede bir araya getirerek literatüre katkı sağlamakta ve seramik sanatının yalnızca teknik bir üretim alanı değil, aynı zamanda kültürel anlamların yeniden şekillendirildiği eleştirel bir ifade alanı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Seramik Sanatı, Elma Sembolizmi, Masal ve Mitoloji, Çağdaş Türk Seramik Sanatı, Kolektif Bellek.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

The Reflections of 'Apple' Symbolism in Myths and Folklore on Contemporary Turkish Ceramic Art

Introduction

Food and beverages, which constitute one of the fundamental necessities for the continuation of human life, have been attributed various symbolic meanings among different cultures throughout the world. For instance, the olive and the olive tree are among the common symbols representing peace, purity, and wisdom across many societies. Similarly, the apple is one of the most frequently encountered foods to which diverse symbolic meanings have been attributed by humanity, and it is also one of the most widespread fruits in the world (İşcanoğlu Bayrak, 2022).

One of the most distinctive experiences of childhood is the individual's first encounter with the fantastical world through fairy tales and legends. For children with highly developed imaginations, these narratives are not merely stories, but also foundational narrative spaces that nurture cognitive, emotional, and cultural development. Furthermore, they function as multilayered narrative environments in which symbolic thinking develops, collective memory is transmitted, and the early traces of identity construction begin to emerge. Fairy tales, legends, and epics, which are among the genres of anonymous literature, constitute some of the primary elements shaping the cultural memory of a nation. In this respect, it is of great importance that children, who will become the adults of the future, grow up during early childhood with fairy tales, legends, and epics belonging to their own culture, as these narratives transmit national memory to future generations. This is because early childhood represents a particularly sensitive period in the formation of personality (Işık & Karakuş, 2017).

In this context, fairy tales, legends, and epics should be regarded not only as products of the oral narrative tradition but also as cultural carriers that enable the intergenerational transmission of social memory. The values, norms, and symbols conveyed through these narratives establish the child's initial level of consciousness regarding the society to which they belong, while simultaneously creating a field of meaning in which individual memory intersects with collective memory. This demonstrates the decisive role of narratives in the internalization of cultural identity from an early age. Fairy tales, although often used for entertainment and leisure, are also known to possess educational functions. In this regard, the fairy tale may be defined as "a beneficial and morally instructive story." Since fairy tales present even the harshest lessons in a softened and appealing manner, they are considered educational tools that facilitate the transmission and internalization of exemplary behaviors within human consciousness. In particular, fairy tales with happy endings play a significant role in children's development, self-discovery, optimistic perceptions of the world, and the acquisition of positive moral values (Yılmaz, 2012).

Legends and fairy tales are narrative domains that embody cultural, psychological, and social layers of meaning transmitted through symbols within the collective memory of humanity. Within these narratives, the apple emerges not merely as an object belonging to nature, but as a powerful

symbolic image shaped through oppositions such as knowledge, prohibition, desire, destiny, abundance, and transformation. Across a broad narrative tradition extending from ancient mythologies to sacred texts and folk narratives, the apple has become a universal symbol revealing humanity's existential trials, moral dilemmas, and unconscious inclinations.

The story of the forbidden tree tasted by Adam and Eve in paradise is recorded in both the Torah and the Qur'an with various similarities and differences. According to the Qur'an, Adam and his spouse were sent down to earth because of a tree (or its fruit) forbidden by God, which they tasted after being deceived by Satan. In the Torah version, however, the serpent is presented as the one who seduced the woman. The woman deceived by the serpent both ate the forbidden fruit herself and gave it to the man. At the end of the story, the serpent, the woman, and the man were all punished (Daşdemir, 2020).

Although the fruit is not explicitly identified in these narratives, the later association of the forbidden fruit with the apple strengthened the symbolic burden attributed to the fruit. Over time, the apple ceased to be merely a source of nourishment and became a symbol of knowledge, temptation, desire, and disobedience. The frequent appearance of the apple in mythological and folkloric narratives demonstrates that it continues to carry the layers of meaning associated with this "first encounter" in human history. Particularly in fairy tales, the apple is positioned on the delicate boundary between innocence and danger; while its bright, attractive, and inviting appearance symbolizes desire, it often functions as an instrument of transformation, trial, or punishment. As in the story of Snow White, the apple appears both as a deadly object and as one capable of enabling rebirth. This dual structure indicates the reproduction in folk narratives of the meanings associated with prohibition and knowledge embedded within the mythological origins of the apple.

This multilayered symbolic structure has been reinterpreted in contemporary art, particularly within fields of production related to materiality, the body, and memory. Ceramic art, through its historical and conceptual relationship with earth, offers a productive ground for generating contemporary aesthetic and intellectual expansions of this symbolism. In this context, the present study aims to examine the fairy-tale and mythological origins of apple symbolism within a theoretical framework, investigate the reflections of this symbol in contemporary Turkish ceramic art, and discuss the position of ceramics as a critical field in which cultural symbols are reconstructed.

The etymological origin of the word "symbol" derives from the verbal form of the word "symbal," which entered Greek from the ancient Egyptian term "symbolon," meaning "to discuss together," "to unite together," and "to gather and connect." In Latin, the term evolved into the form "symbolum." In certain dictionaries, a symbol is defined as "something more concrete used to express something more abstract" or as "signs explaining universal laws, principles, knowledge, and ideas" (Gümüş, 2022). The formation of symbols and symbolic expressions requires a culturally shared consciousness and common accumulation among those who share them. Like language, all symbols emerge through social consensus; therefore, the meanings they represent are inherited from historical and cultural memory (Gardin & Olorenshaw, 2014, p. 8).

Particularly within the contexts of myth and art, symbols function as carriers of the collective unconscious by transcending individual experience, and within this framework, the apple image draws attention through its simultaneous embodiment of both universal and culture-specific layers of meaning. Carl Gustav Jung's theory of archetypes provides a powerful theoretical foundation for explaining why the apple appears in similar representations across different geographies and narrative traditions, while Mircea Eliade's myth analyses developed through the distinction between the sacred and the profane reveal the relationship of this symbol with ritual, belief, and narrative practices. When considered within this theoretical background, the apple symbol in contemporary Turkish ceramic art emerges not merely as an image referring to the past, but as a critical tool that confronts cultural memory, questions representations of identity and the body, and transforms

traditional narrative structures. The cracks, deformations, and various surface interventions consciously employed by artists on ceramic surfaces contribute, in certain examples, to the transformation of the idealized wholeness frequently encountered in fairy-tale narratives and may be associated with themes such as fragility, uncertainty, and fragmentation related to the contemporary individual. Nevertheless, these formal preferences should be evaluated not only in terms of conceptual meaning production, but also in relation to the technical possibilities of ceramic material, firing processes, and surface explorations. In this context, the apple image offers an expressive field open to diverse aesthetic and intellectual interpretations beyond being merely a nostalgic symbol.

Within this framework, the use of the apple symbol in contemporary Turkish ceramic art should be considered not as a passive reproduction of traditional narratives, but rather as a dynamic interpretive field in which the meaning of the symbol is deconstructed and reconstructed. The apple, which is predominantly represented in fairy tales and mythologies as an idealized, holistic, and sacred object, is addressed in contemporary ceramic practices through fragmented, multiplied, hollowed, or distorted forms. This situation reveals both the fragile structure of individual memory and the transformation of collective memory within continuity. The conscious use by ceramic artists of the inherent qualities of the material—such as randomness, fragility, and transformation over time—as expressive strategies transforms the apple image from a fixed symbol into a living, evolving, and questioned signifier. This approach demonstrates that the use of symbolism in contemporary Turkish ceramic art is not merely an aesthetic preference, but also a critical practice of thinking conducted along the axes of history, culture, and identity.

Apple Symbolism in Legends and Fairy Tales

Throughout human history, myths, fairy tales, and sacred narratives have functioned as symbolic carriers of fundamental questions concerning human existence. Within these narratives, the motif of the forbidden fruit and the apple emerges as a powerful symbol encompassing essential philosophical issues such as the pursuit of knowledge, free will, obedience and transgression, and the tension between good and evil (Aştı, 2026).

Beyond being an ordinary object positioned at the center of narratives, the apple appears in legends and fairy tales as a powerful symbolic instrument representing humanity's existential quests, moral trials, and unconscious inclinations. Within a broad cultural context extending from ancient mythologies to sacred texts and folk narratives, the apple frequently functions as an image revealing the tense relationship established between knowledge and prohibition, desire and punishment, life and death. In this respect, the apple produces a dual field of meaning within the narrative, simultaneously promising and threatening, while symbolically marking the turning points at which the individual confronts destiny.

Since antiquity, the apple has occupied an important and sacred place in legends, mythology, and monotheistic religions (Ateş, 2017, p. 209; Şimşek, 2018, p. 2353). Associated with concepts such as fertility, knowledge, immortality, and forbidden desire, the apple frequently appears as a symbolic object representing the desire of humans or gods to transcend boundaries. According to Greek mythology, the prize of the first beauty contest was a golden apple. The apple thrown among the goddesses by Eris, with the inscription "to the fairest" engraved upon it, initiated an intense rivalry between Hera, Athena, and Aphrodite (Şimşek, 2018, p. 2353).

With the authority of choice being granted to Paris, the apple transformed into a symbol not only of aesthetic superiority, but also of power, desire, and relations of interest. Paris's selection of Aphrodite and his reward of Helen in return revealed how an individual choice could evolve into a collective catastrophe, while simultaneously forming the mythological foundation of the Trojan War. In this context, the apple ceased to be an innocent prize and became a symbolic object triggering conflict, jealousy, and destruction. Thus, within mythological narratives, the apple functions as a

powerful metaphor demonstrating how a seemingly small object can lead to major historical and cultural ruptures.

On the other hand, in the myth of expulsion from paradise, one of the most significant symbols is the "forbidden fruit," identified as the apple. Due to the belief that the fruit eaten by Adam and Eve in paradise was an apple, and because the prohibition inherently involved sexuality, the apple became a symbol of sexuality in many cultures associated with this myth (Gezgin, 2007, p. 54; Karakurt, 2011, p. 37).

In this respect, the symbol evolved not merely into an object of disobedience, but into a powerful signifier of the awakening of consciousness. The biting of the apple signifies not simply the loss of innocence, but the realization of the body and desire. Through this act, humanity ceases to be a passive component of divine order and transforms into a conscious subject assuming responsibility for its own existence. Accordingly, the apple represents sexuality not merely as a biological acquisition, but as the price of attaining knowledge and the inevitable threshold of becoming human. Expulsion from paradise may therefore be interpreted not as a punishment, but rather as humanity's "birth" into the world and the body. Thus, the apple becomes a symbol not of downfall, but of awareness and liberation.

Moreover, in ancient belief systems, certain fruits such as the apple were regarded as legendary objects. One of the most prominent examples of ordinary fruits transformed into cultic symbols through metamorphosis can be found in the apples of the Hesperides mentioned in Ancient Greek mythology. The Hesperides, who were nymph sisters, served as the guardians of the golden apples presented to the goddess Hera as a wedding gift (Hançerlioğlu, 1993).

While these golden apples were associated with immortality and unattainability, the apple thrown by Eris at the wedding became an element that altered the course of the narrative by triggering rivalry, jealousy, and destructive desire. Similarly, in Biblical narratives, the apple identified with the forbidden fruit symbolizes the price of knowledge, the loss of innocence, and humanity's process of attaining consciousness. In Turkish fairy tales, however, the apple acquires a positive symbolic value through its association with fertility, healing, miracles, and destiny, while assuming a decisive role at narrative turning points related to childlessness, the continuation of lineage, and the transformation of fate. Within this multilayered narrative structure, the apple emerges as an archetype displaying intercultural similarities and is reproduced with comparable meanings across different geographies and narrative traditions. In this respect, the apple is frequently positioned in legends as an object associated with cosmic order, divine intervention, and humanity's desire to transcend its limits.

The function of the apple in legendary narratives as a threshold object determining the distance between gods and humans allows it to represent contact with the sacred. In such narratives, the apple appears as the trigger of fateful events that develop beyond the individual's will, thereby becoming a symbol of inevitable transformation. In fairy tales, by contrast, the apple generally emerges as a motif arising from everyday life and mediating the transformation of individual destiny. Within fairy-tale narratives, the apple functions as an object of trial, reward, or miracle, becoming a structural element that directly relates to the hero's deficiency and determines the progression of the narrative.

Although the manner in which the apple is presented in fairy tales generally creates a field of meaning promising hope and healing, the symbol simultaneously renders visible the moments in which fate intervenes. Particularly in Turkish fairy tales, the association of the apple with fertility and the continuation of lineage points to narrative structures shaped by social values and collective expectations. In this context, the apple functions not only as a biological symbol of abundance, but also as a carrier of social continuity and cultural memory. While positioned in legends as part of

divine order, the apple in fairy tales becomes a human-centered instrument of transformation, thereby reconstructing its meaning.

The various roles assumed by the apple across these narrative forms reveal that the symbol does not possess a fixed meaning; rather, it offers a flexible symbolic structure capable of transformation according to context, narrative construction, and cultural codes. Consequently, while the apple acquires meaning on a cosmic and transcendent level in legends, it is reproduced in fairy tales as a narrative element embedded within social and individual experience. This dual structure reinforces both the intercultural continuity and the archetypal power of the apple symbol.

When evaluated within the context of Carl Gustav Jung's theory of the collective unconscious, the apple image may be interpreted as one of the universal images embedded within humanity's shared symbolic memory. The recurring appearance of the apple in fairy tales and legends demonstrates that this symbol functions not merely as a narrative motif, but also as a carrier of meaning that touches the deeper layers of both individual and collective unconsciousness. In this respect, the apple presents a powerful and enduring symbolic structure that remains open to reinterpretation within later artistic practices.

The recurrence of the apple image around similar meanings across different cultures in legends and fairy tales makes it possible to evaluate this symbol as an archetypal structure embedded within the collective unconscious, beyond individual narratives. According to Carl Gustav Jung's theory of archetypes, archetypes are universal images shaped within the unconscious through the shared experiences of humanity and rendered visible through myths and fairy tales (Jung, 1968). Within this framework, the apple emerges as one of the fundamental archetypal images representing the desire for knowledge, the transgression of boundaries, transformation, and confrontation with destiny. The frequent appearance of the apple as a threshold object in many narratives—that is, its emergence at moments of rupture within the narrative—constitutes one of the primary factors strengthening its archetypal function.

From a Jungian perspective, the apple may be interpreted as a symbolic representation of the inner conflicts and stages of transformation encountered by the individual during the process of attaining consciousness. In narratives concerning the forbidden fruit, the apple represents the price of the transition from unconsciousness to consciousness; in fairy tales, however, it is associated with fertility and miracles. Furthermore, it symbolizes the desire for rebirth and wholeness. This duality demonstrates that the apple functions as both a destructive and a constructive archetype. The tension between desire and fear, knowledge and loss, life and death constitutes one of the fundamental dynamics ensuring the symbolic continuity of the apple image.

When considered in accordance with Mircea Eliade's theory of myth, the apple acquires a meaning that transcends the profane world as an object through which contact with the sacred is established. Within ritualistic and mystical narratives, the apple frequently represents the transition beyond ordinary time and the state of contact with cosmic order. In this respect, the apple is positioned not only as a symbol embedded within individual psychology, but also within social and cosmological systems of meaning. The intense symbolic burden carried by the apple at the archetypal level makes it possible for the image to be reinterpreted and transformed within contemporary artistic practices across different contexts (Eliade, 1959).

Apple Symbolism in Contemporary Turkish Ceramic Art

Within the Turkish belief system, nature is far more than a background decoration; it is the subject itself. Humans, animals, plants, and all living beings are considered integral parts of the divine system. In Turkish cosmology, therefore, nature is not an entity to be utilized, but one with which a relationship is established. Nature is perceived as fertile and dynamic within the Turkish belief system. Throughout the history of Anatolia, plants, flowers, and fruits have been employed as

decorative elements in temples and sacred spaces. Among the Central Asian Turks, the symbolism of plants and trees began with the earliest creation myths (Ölmez, N. F., 2012). The symbol of the creation myth, in this context, is the apple. In Turkish mythology, the apple tree is regarded as sacred, and its fruit is believed to grant immortality to those who consume it. Both through this characteristic and through its association with rejuvenation, the apple occupies a significant place in Turkish folklore, particularly in fairy tales and traditions (Şimşek, 2008, p. 194).

In contemporary Turkish ceramic art, apple symbolism constitutes a unique field of expression in which the traditional layers of meaning derived from fairy tales and legends intersect with the critical and experimental approaches of contemporary art. Within Anatolian culture, the symbolic associations of the apple with fertility, abundance, destiny, and miracles are interpreted by contemporary ceramic artists not merely as nostalgic references, but as narrative instruments that question and reconstruct cultural memory. In this respect, the apple transforms from a passive connection to the past into an active symbol through which traditional narratives are confronted with contemporary aesthetic and intellectual concerns.

The historical relationship established between ceramic material and earth constitutes one of the primary elements deepening the meaning carried by the apple image in contemporary Turkish ceramic art. Earth, as a material identified with birth, death, cyclicality, and the body, reinforces the overlap between the apple symbol and themes of fertility and transformation. By deliberately disrupting the idealized and holistic form of the apple through cracks, deformations, and surface interventions, artists point to the fragility of the contemporary individual, the fragmentation of identity, and the discontinuous structure of collective memory. These interventions transform the apple from a merely aesthetic form into a material structure that generates meaning.

In contemporary Turkish ceramic art, the apple is also frequently associated with themes of femininity, the body, and productivity, thereby offering a productive ground for feminist interpretations. The historical symbolic association of the apple with feminine fertility intersects with the relationship of ceramic production to labor, repetition, and the body, enabling a critical questioning of the social roles imposed upon the female body. In this context, the apple becomes not only a biological symbol of fertility, but also an image through which representations of femininity shaped by cultural expectations and social norms are interrogated.

Furthermore, contemporary Turkish ceramic artists approach apple symbolism within the framework of both individual and collective memory, focusing on the fragile relationships established between past and present. The healing and miraculous role attributed to the apple in fairy tales and folk narratives gives way, within contemporary artistic production, to themes of uncertainty, loss, and transformation. This shift reveals that cultural symbols are not fixed entities, but structures that transform according to historical and social conditions. Consequently, within contemporary Turkish ceramic art, the apple is positioned both as a carrier of local narratives and as a multilayered symbol capable of establishing connections with universal contemporary artistic discourse.

This multilayered positioning leads contemporary Turkish ceramic artists to approach the apple image not merely as a narrative reference, but also as a field of material and conceptual inquiry. By disrupting the surface, internal volume, and integrity of the apple through methods such as fragmentation, hollowing, and multiplication, artists render visible the fragmented structure of memory and the discontinuous nature of the relationship established with the past. These interventions transform the apple from a completed and closed form into an open-ended symbol that invites the viewer into the production of meaning.

The notions of time, labor, and unpredictability inherent in the nature of ceramic production constitute significant factors shaping the interpretations of apple symbolism in contemporary Turkish ceramic art. Cracks formed during firing, traces appearing on the surface, and uncontrollable

deformations are interpreted not merely as technical outcomes, but as material manifestations of themes such as memory, fragility, and loss. In this context, the apple becomes not an idealized form, but rather an object of memory carrying the traces of lived experiences and transformations.

Furthermore, the presentation of the apple image as a three-dimensional and tactile form deepens the relationship established with the viewer and enables the symbol to be internalized on a perceptual level. Through the physical proximity established with the ceramic apple, the viewer encounters not only a visual representation, but also a bodily and sensory experience. This situation allows the apple to transform from a distant and fairy-tale-like symbol into a contemporary narrative instrument intersecting with individual experience.

Within this conceptual and symbolic framework, in order to reveal the concrete reflections of the apple image in contemporary Turkish ceramic art, the works of artists who directly or indirectly employ apple symbolism in their artistic production have been examined. Among these artists, the ceramic works of Hamiye Çolakoğlu are constructed upon a narrative structure nourished by Anatolian oral culture, fairy tales, legends, and everyday life practices. The artist's production practice positions ceramics not merely as a formal field of expression, but as a narrative medium enabling the transmission of cultural memory and collective consciousness. In this respect, Çolakoğlu's works are shaped within a consciously established field of tension between modernist abstraction and traditional narrative forms.

Symbolic objects frequently encountered in Anatolian fairy tales and folk narratives occupy an important place in the background of the artist's works. Among these objects, the apple emerges as a powerful cultural image associated with themes such as fertility, healing, miracles, and destiny. Rather than presenting the apple figure in a directly idealized manner, Çolakoğlu approaches it as part of the narrative whole, positioning it within figurative compositions as an element that carries, directs, or knots the story together. This approach transforms the apple from a decorative motif into a structural component of the narrative (Figure 1).

Figure 1. *Abstraction*, hand-building technique (Çolakoğlu, 1990). Source: https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/hamiye-colakoglu-hayati-ve-eserleri/

Zehra Çobanlı's work titled *Half Apple* transforms the apple image from the scale of an individual object into a spatial installation element. Produced in stoneware and extending across a width of 500 cm, the installation approaches the apple not merely as an everyday form or decorative motif, but as a symbolic structure that surrounds the viewer and establishes a relationship with space. The "half apple" form preferred in the work may be interpreted through the fragmentation of

wholeness and the concept of incompleteness. While the apple is traditionally associated with wholeness, fertility, and completion in narrative traditions, here it opens a different field of meaning through its cut and divided form. In this respect, the work preserves the mythological and folkloric associations of the apple while simultaneously evoking concepts such as transformation, loss, and reconstruction. The scale of the installation enables the symbol to move beyond the level of individual perception into a collective experiential space. Thus, *Half Apple* re-presents the apple not merely as a familiar object, but as a contemporary spatial interpretation of a powerful symbol embedded within cultural memory.

In this context, the work allows the apple to transform from a merely represented object into a structure experienced through its relationship with space. The immersive scale of the installation carries the apple image beyond an individual visual perspective into a bodily and perceptual encounter. When physically confronted with this fragmented form, the viewer faces a sense of absence and incompleteness rather than the familiar wholeness traditionally associated with the apple. The tension established between the durability of the stoneware material and the fragility and division evoked by the "half" form strengthens the conceptual framework of the work. This contrast suggests that the apple is not simply an object belonging to nature, but also a symbol reconstructed through human perception and processes of meaning-making. In this respect, *Half Apple* preserves traditional symbolic associations while simultaneously reproducing them on a spatial, bodily, and perceptual level.

Consequently, Zehra Çobanlı's work transforms the apple image from a fixed carrier of meaning into an open field of interpretation continuously reconstructed through interaction with the viewer. In this sense, the work demonstrates that within contemporary ceramic art, the symbol functions not merely as representation, but as a structure constructed through experience (Figure 2).

Figure 2. *Dimension*, stoneware (Çobanlı, 2006). Source: https://www.aic-iac.org/member/zehra-cobanli/

Günhan Bozkurt's ceramic apple forms create, at first glance, the perception of an almost real fruit. The form is highly controlled; volume, proportion, and surface details are directly based on observation. Here, the apple is not subjected to symbolic abstraction; on the contrary, it is preserved as close to reality as possible. This approach directs the viewer not toward an aesthetic representation, but toward a perceptual inquiry, raising the question of whether what is being seen is a fruit or an art object.

In Günhan Bozkurt's apples, symbolism does not occupy the foreground. The apple does not overtly impose mythological or ideological meanings; rather, it remains silent. However, this silence

does not diminish the power of the symbol. Because the apple is presented as an ordinary object of everyday life, the viewer is compelled to activate their own cultural memory. The surface treatment clearly reveals Günhan Bozkurt's technical discipline. Color transitions, subtle tonal variations, and natural stains evoke the state of ripeness associated with the fruit. The use of glaze progresses not through excessive glossiness, but through natural matte surfaces or controlled semi-gloss effects. This preference transforms the apple from an idealized object into the record of a temporal moment.

On the other hand, the natural form of the apple evokes ideas of decay, ripening, and mortality. Yet, its production in a permanent material such as ceramic suspends this transience. Günhan Bozkurt's apple becomes a fruit that does not decay, thereby reversing the relationship established with time. In this respect, the work reintroduces the "memento mori" concept associated with the still-life tradition through a contemporary material language (Figure 3).

Figure 3. *Apples*, casting slip, underglaze decoration (Bozkurt, 2016). Source: https://gunhanbozkurt.com/

In Hülya Sözer's ceramic practice, the apple may be interpreted not merely as a directly represented motif, but as a metaphor evoking the relationships between memory, the body, and nature. When the artist's organic forms are evaluated together with the physical properties of ceramic material, it becomes evident that the apple image can be associated with concepts such as preservation, transformation, and decay. This approach presents a visual language distinct from the idealized wholeness frequently encountered in mythological and fairy-tale narratives concerning the apple. Furthermore, the cracks, deformations, and surface interventions present in Sözer's works carry the apple image into broader and more open-ended fields of meaning that extend beyond associations of fertility and abundance. These formal preferences evoke in the viewer notions related to time, intervention, fragility, and transformation. In this respect, the works offer a more complex and multilayered interpretation rather than romanticizing the relationship between nature and humanity.

On a metaphorical level, the apple may be understood in Sözer's ceramics as a form identified with the body. The roundness, volume, and enclosed structure of the apple generate associations with the human body, while the fractures and ruptures on the ceramic surface refer to the pressures imposed upon the body both biologically and socially. In this context, the apple transforms into a silent narrative element that enables the questioning of concepts such as naturalness, productivity, and protection, particularly those associated with the female body. Although Hülya Sözer's use of the apple image carries traces of the miraculous and healing meanings attributed to the apple in fairy tales and folk narratives, the artist relocates these meanings into a contemporary field of uncertainty. The apple is no longer positioned as an absolute symbol of hope or salvation; rather, it becomes a threshold object simultaneously embodying concepts of transience, loss, and

transformation. In this way, the artist reinterprets this symbol, deeply rooted in cultural memory, by associating it with contemporary ecological and existential discussions (Figure 4).

Figure 4. *Apple*, hand-building technique (Sözer, 2018). Source: https://www.artsurem.com/art/artwork/hulya-sozer/410/

Another artist, Nuray Ada, presents ceramic apple forms that initially appear as familiar objects. The rounded and balanced volume, the distinct trace of the stem at the top, and the smooth surface all refer to the archetypal form of the apple. The artist deliberately avoids abstraction, preserving the recognizability and portability of the form. This preference enables the viewer to establish an immediate relationship with the object while simultaneously opening the way for symbolic interpretation. The glossy red glaze employed in the work renders the apple visually attractive. The homogeneity of the surface and the reflective brightness idealize the apple, creating the impression of an almost flawless object. However, this perfection evokes not naturalness, but rather an artificial form of attraction. The apple has been detached from nature and transformed into an aesthetic display object.

The apple has long functioned as a multilayered symbol within art history and mythology: as the forbidden fruit in the story of Adam and Eve, as a symbol of abundance and fertility in Anatolian culture, and as an emblem of desire and sin within Western iconography. Nuray Ada consciously evokes this historical burden, yet refrains from directly constructing a narrative. The apple, standing alone, creates a silent yet intense field of meaning. Here, the symbol is not explicitly narrated; instead, it is activated within the cultural memory of the viewer (Figure 5).

Figure 5. *Ceramic Apple*, casting clay (Ada, 2020). Source: https://sanayi313.com/tr/paper/citizens-tr/nuray-ada/

Another artist, Sevinç Köseoğlu Ulubatlı, establishes a relationship with the viewer through a familiar yet powerful symbolic form in her ceramic work titled *Save The Future*. The apple image employed in the work, with its preserved formal integrity and striking surface qualities, may be interpreted not merely as an everyday object, but also as a form carrying intense cultural and symbolic associations. The rounded volume of the apple, its balanced composition, and its organic unity evoke traditional fields of meaning related to nature, fertility, and the cycle of life.

The title of the work, *Save The Future*, expands the interpretive framework of the piece toward issues of environmental sustainability, ecological anxiety, and the relationship between humanity and nature. In this context, the apple may be interpreted not only as a symbol of knowledge, desire, and fertility rooted in mythological and fairy-tale narratives, but also as a representation of natural life that must be protected and of the fragile ecological balance under threat. The surface treatments, material choices, and formal interventions within the work function as elements revealing the tension between naturalness and artificiality.

Furthermore, the contrast established between the durability of ceramic material and the inherently transient nature of the apple adds conceptual depth to the work. This opposition brings together the notions of time, transformation, and permanence on the same plane, thereby reinforcing ideas of preservation and responsibility toward the future. Consequently, the work transforms the apple from a merely aesthetic form into a multilayered symbol open to interpretation in relation to contemporary environmental issues and collective visions of the future (Figure 6).

Figure 6. *Save The Future*, hand-building technique (Ulubatlı, 2022). Source: https://www.mgu.edu.tr/universitemiz-ogretim-uyesi-doc-sevinc-koseoglu-ulubatli

In Sibel Hepsayar's ceramics, the apple figure is approached not as the central element of a mythological or allegorical narrative, but rather as an aestheticized object of everyday life. By presenting the apple in simplified, smooth, and repetitive forms, the artist weakens its organic connection with nature. This approach does not strip the apple of its symbolic burden; instead, it redefines the symbol through processes of objectification. The apple is no longer a forbidden fruit or a metaphysical signifier, but an object adapted to the visual order of contemporary life.

At first glance, Hepsayar's apples evoke a sense of attraction through their glossy surfaces and controlled forms; however, this attractiveness simultaneously contains a sense of distance and coldness. The perception that the apple has been produced with an almost industrial perfection calls the idea of naturalness into question. In this respect, the apple becomes one of the objects of consumer culture. The tension established between the traditional warmth of ceramic material and the sterile appearance of the apple form creates an important expressive field within the artist's production, inviting the viewer to reconsider the relationships established with everyday objects (Figure 7).

Figure 7. *Apple*, hand-building technique, luster (Hepsayar, 2024). Source: http://sibelhepsayar.com/en/sibel-hepsayar.asp

In Funda Açıkgöz's ceramic productions, the apple figure appears not merely as an object belonging to nature, but as a carrier of the body, memory, and suppressed emotions. The artist frequently distances the apple from its idealized form by presenting it in fragmented, layered, or surface-intervened configurations. This deformation consciously disrupts the traditional associations of the apple with innocence and fertility. Through a familiar form, Açıkgöz's apples render visible inner conflicts and fragility for the viewer.

Within the artist's practice, the apple establishes a strong relationship with the metaphor of the body. Its roundness, fullness, and surface tension evoke associations with the human body, while glaze cracks, fissures, and surface deteriorations carry traces of suppressed experiences and emotional traumas. In this respect, the apple is represented not as an idealized body, but as an entity shaped and wounded through lived experience. The fragility of ceramic material, combined with the apple image, reinforces both bodily and psychological vulnerability.

In terms of form and surface characteristics, Açıkgöz's apple figure presents a visual structure associated with concepts of memory and time. The fragmented form, layered surface construction, and effects of deformation evoke the apple's inherent associations with transience and decay. In contrast, the durable and permanent quality of ceramic material establishes a striking opposition between temporality and permanence. Through this visual contrast, the apple image may

be interpreted in relation to loss, transformation, and traces of the past. In this regard, the work creates an expressive field open to reflections on individual experience, remembrance, and emotional traces.

In her work, the artist employs the following statement: "The apple tells many things… A secret hidden beneath the shadows of branches / A charm of red, gold, and green / Fate in one hand, prohibition in one breath… To the three faces of madness… One apple for each."

Açıkgöz's expression "The apple tells many things" relocates the apple from a singular object into a multilayered symbolic domain. The phrase "a secret hidden beneath the shadows of branches" positions the apple as an image that appears innocent on the surface yet contains profound meanings. The colors red, gold, and green point to the historical, mythological, and emotional diversity of the apple. Through the words "fate in one hand, prohibition in one breath," the artist transforms the apple into a symbol of both choice and consequence. In this respect, the apple represents humanity's desire to transcend its own limits. The "three apples" proposed "for the three faces of madness" allude to human states oscillating between reason, desire, and the unconscious. Within Açıkgöz's ceramic practice, the apple becomes a metaphorical carrier concretizing these multiple layers of meaning through the notions of body, memory, and fragility, thereby inviting the viewer not only to a visual encounter, but also to an intellectual confrontation (Figure 8).

Figure 8. *Apple*, hand-building technique (Açıkgöz, 2025). Source: https://www.instagram.com/p/DFnCFOYCpWZ/

Conclusion

This study demonstrates that the apple figure in contemporary Turkish ceramic art does not merely continue to exist as a historical and mythological symbol; rather, it transforms into a dynamic field of meaning continuously reconstructed through the technical, formal, and conceptual choices of artists. In Hülya Sözer's productions, the apple becomes a critical instrument directed against patriarchal narratives through its association with the female body and identity politics. In Nuray Ada's works, the apple transforms into an image that questions the relationship between the object and the viewer through cultural memory, desire, and visual attraction. In Funda Açıkgöz's ceramics, the apple is associated with memory, fragility, and suppressed experiences, thereby opening a psychological and introspective field of expression. Distanced from its idealized form, the image reveals the vulnerable nature of both the human body and mind. Meanwhile, the apple forms produced by Sibel Hepsayar through the luster technique detach the apple from its natural context through metallic brilliance and reflective surfaces, transforming it into an aestheticized, attractive,

yet distant object associated with contemporary consumer culture and the phenomenon of objectification.

These diverse approaches demonstrate that the apple figure in contemporary ceramic art does not possess a fixed or singular meaning; on the contrary, it becomes a plural and context-sensitive image that is continuously recoded through each artist's intervention. The rounded form, surface tension, and fragile structure of the apple, when combined with the nature of ceramic material, enable the embodiment of concepts such as the body, memory, desire, and identity. Technical preferences including glossy glazes, deformations, and luster applications deepen the metaphorical burden of the apple while inviting the viewer not only to a visual experience, but also to an intellectual and emotional inquiry.

In this respect, the apple in contemporary Turkish ceramic art ceases to function as a passive image carrying symbolic meanings inherited from the past; instead, it transforms into an active narrative instrument that engages with contemporary aesthetic, social, and individual issues while remaining in a constant process of reinterpretation and transformation.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

ANKARA SCIENCE UNIVERSITY

Efsaneler Ve Masallarda "Elma" Sembolizminin Çağdaş Türk Seramik Sanatına Olan Yansımaları

Giriş

İnsan yaşamının devamında insanın temel ihtiyaçlarından biri olan yiyecek ve içeceklere dünya halkları arasında sembolik olarak farklı anlamlar yüklendiği görülür. Örneğin zeytin ve zeytin ağacı dünya halkları arasında barışı, saflığı, bilgeliği temsil eden ortak sembollerden biridir. Elma da insanlar tarafından farklı sembolik anlamların yüklendiği sıklıkla karşılaşılan yiyeceklerdendir ve dünya üzerinde en yaygın meyvelerden biridir (İşcanoğlu Bayrak, 2022).

Çocukluk döneminin en özgün deneyimlerinden birisi, masallar ve efsaneler aracılığıyla bireyin fantastik dünyayla kurduğu ilk temaslardır. Hayal gücü son derece gelişmiş olan çocuklar için bu anlatılar, yalnızca birer öykü değil, aynı zamanda bilişsel, duygusal ve kültürel gelişimi besleyen kurucu anlatı alanlarıdır. Ayrıca, bu alanlar simgesel düşünmenin geliştiği, kolektif belleğin aktarıldığı ve kimlik inşasının erken izlerinin şekillendiği çok katmanlı anlatı mekânları olarak işlev görmektedir. Anonim edebiyatın türleri arasında yer alan masal, efsane ve destanlar bir milletin kültürel hafızasını oluşturan başlıca unsurlardandır. Geleceğin büyükleri olacak çocukların erken çocukluk döneminde millî hafızayı yarınlara aktaran, kendi kültürüne ait, masal, efsane ve destanlarla büyümesi bu noktada oldukça önem arz etmektedir. Çünkü erken çocukluk dönemi, çocuğun kişilik oluşumunda hassasiyet taşıyan bir devredir (Işık & Karakuş, 2017).

Bu bağlamda masal, efsane ve destanlar yalnızca sözlü anlatı geleneğinin ürünleri değil, aynı zamanda toplumsal belleğin kuşaklar arası aktarımını mümkün kılan kültürel taşıyıcılardır. Anlatılar aracılığıyla aktarılan değerler, normlar ve semboller, çocuğun ait olduğu topluma ilişkin ilk bilinç düzeyini oluştururken, bireysel belleğin kolektif bellekle kesiştiği bir anlam alanı yaratmaktadır. Bu durum, kültürel kimliğin erken yaşta içselleştirilmesinde anlatıların belirleyici rolünü ortaya koymaktadır. Eğlendirmek ve hoşça vakit geçirmek için kullanılan masalların eğitici yönlerinin olduğu bilinmektedir. Bu açıdan masal, "terbiye ve ahlâka faydalı, yararlı hikâye" şeklinde tanımlanmaktadır. Masallar en acı dersi bile tatlandırarak verdiğinden, örnek davranışların insan bilincine aktarılıp yerleştirilmesinde yardımcı olacak eğitim aracı olarak görülmektedir. Özellikle sonu mutlu biten masalların çocukların gelişmesinde, kendilerini keşfetmelerinde, dünyaya umutla bakmalarında, onlara iyi ve doğru değerlerin öğretilmesinde önemi büyüktür (Yılmaz, 2012).

Efsaneler ve masallar, insanlığın kolektif hafızasında simgeler aracılığıyla aktarılan kültürel, psikolojik ve toplumsal anlam katmanlarını barındıran anlatı alanlarıdır. Bu anlatılar içinde elma, yalnızca doğaya ait bir nesne değil; bilgi, yasak, arzu, kader, bereket ve dönüşüm gibi karşıtlıklar üzerinden şekillenen güçlü bir simgesel imge olarak öne çıkmaktadır. Antik mitolojilerden kutsal metinlere ve halk anlatılarına uzanan geniş bir anlatı geleneğinde elma, insanın varoluşsal sınavlarını, ahlaki ikilemlerini ve bilinçdışı yönelimlerini görünür kılan evrensel bir sembol hâline gelmiştir.

Âdem ile Havva'nın cennette tattıkları yasak ağacın hikâyesi Tevrat ve Kur'an'da çeşitli benzerlik ve farklılıklarla kayıtlıdır. Kur'an'a göre, Âdem ve eşinin yeryüzüne indirilmeleri, Allah'ın yasakladığı ancak şeytanın kandırması sonucu tattıkları bir ağaç (meyvesi) nedeniyledir. Tevrat versiyonunda ise yılan, kadını ayartan olarak takdim edilmiştir. Yılanın kandırdığı kadın bu yasak meyveden hem kendi yemiş hem de erkeğe yedirmiştir. Hikâyenin sonunda yılan, kadın ve erkek cezalandırılmıştır (Daşdemir, 2020).

Bu anlatılarda açıkça adı konulmamakla birlikte, yasak meyvenin sonraki dönemlerde elma ile özdeşleştirilmesi, meyvenin sembolik yükünü güçlendirmektedir. Elma, zamanla yalnızca bir besin olmaktan çıkarak bilginin, ayartının, arzunun ve itaatsizliğin simgesi hâline gelmiştir. Mitolojik ve folklorik anlatılarda elmanın sıkça karşımıza çıkması, onun insanlık tarihindeki bu "ilk temasla" ilişkilendirilen anlam katmanlarını taşımaya devam ettiğini göstermektedir. Özellikle masallarda elma, masumiyet ile tehlike arasındaki ince çizgide konumlanmakta; parlak, cazip ve davetkâr görünümüyle arzuyu temsil ederken, çoğu zaman dönüşümün, sınanmanın ya da cezalandırmanın aracı haline gelmektedir. Pamuk Prenses anlatısında olduğu gibi, elma hem ölümcül hem de yeniden doğuşu mümkün kılan bir nesne olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ikili yapı, elmanın mitolojik kökenlerinde taşıdığı yasak ve bilgiyle ilişkili anlamların halk anlatılarında yeniden üretilmesine işaret etmektedir.

Bu çok katmanlı simgesel yapı, çağdaş sanatta özellikle malzeme, beden ve bellek kavramlarıyla ilişkili üretim alanlarında yeniden yorumlanmakta; seramik sanatı ise toprakla kurduğu tarihsel ve kavramsal bağ sayesinde bu sembolizmin güncel estetik ve düşünsel açılımlarını üretmek için verimli bir zemin sunmaktadır. Bu bağlamda çalışma, elma sembolizminin masal ve mitoloji kökenlerini kuramsal bir çerçevede ele alarak, söz konusu sembolün çağdaş Türk seramik sanatındaki yansımalarını incelemeyi ve seramiğin kültürel sembollerin yeniden inşa edildiği eleştirel bir ifade alanı olarak konumunu tartışmayı amaçlamaktadır.

Sembol sözcüğünün kökeni, eski Mısır dilindeki "symbolon" sözcüğünün Grekçe'ye geçmiş isim hali "symbal"lerin fiil halidir, "birlikte tartışmak, birlikte birleştirmek, bir arada toplayıp bağlamak" anlamlarına gelmektedir. Latince'de "symbolum" biçimine dönüşmüştür. Sembol, kimi sözlüklerde "daha soyut bir şeyi anlatmaya yarayan daha somut bir şey" ya da "evrensel yasa, ilke, bilgi ve fikirleri açıklayan işaretler" olarak tanımlanmaktadır (Gümüş, 2022). Sembolün ve sembolik ifadelerin oluşmaları için onu paylaşanlar arasında kültürel anlamda bir ortak birikim ile oluşmuş bilinç gereklidir. Tüm semboller dilde olduğu gibi toplumsal uzlaşıdan doğar ve bundan dolayı temsil ttikleri anlamlar tarihi ve kültürel birer hafızadan mirastır (Gardin ve Olorenshaw, 2014, 8)

Özellikle mit ve sanat bağlamında, bireysel deneyimin ötesine geçerek kolektif bilinçdışının taşıyıcısı olarak işlev görürken, elma imgesi bu bağlamda hem evrensel hem de kültüre özgü anlam katmanlarını aynı anda barındırmasıyla dikkat çekmektedir. Carl Gustav Jung'un arketip kuramı, elmanın neden farklı coğrafya ve anlatı geleneklerinde benzer temsillerle ortaya çıktığını açıklamak için güçlü bir kuramsal zemin sunarken, Mircea Eliade'nin kutsal ve profan ayrımı üzerinden geliştirdiği mit çözümlemeleri, bu sembolün ritüel, inanç ve anlatı pratikleriyle olan ilişkisini görünür kılmaktadır. Çağdaş Türk seramik sanatında elma sembolü, bu kuramsal arka planla birlikte ele alındığında, yalnızca geçmişe referans veren bir imge değil; kültürel bellekle hesaplaşan, kimlik ve beden temsillerini sorgulayan ve geleneksel anlatı kalıplarını dönüştüren eleştirel bir araç olarak konumlanmaktadır. Sanatçıların seramik yüzeyde bilinçli olarak kullandıkları çatlaklar, deformasyonlar ve çeşitli yüzey müdahaleleri, bazı örneklerde masal anlatılarındaki idealize edilmiş bütünlüğün dönüştürülmesine katkı sağlamakta ve günümüz bireyine ilişkin kırılganlık, belirsizlik ve parçalanmışlık gibi temalarla ilişkilendirilebilmektedir. Bununla birlikte, bu biçimsel tercihler yalnızca kavramsal anlam üretimine değil, aynı zamanda seramik malzemenin teknik olanakları, pişirim süreçleri ve yüzey araştırmalarıyla da bağlantılı olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda elma

imgesi, nostaljik bir sembol olmanın ötesinde farklı estetik ve düşünsel yorumlara açık bir ifade alanı sunmaktadır.

Bu çerçevede elma sembolünün çağdaş Türk seramik sanatındaki kullanımı, geleneksel anlatıların pasif bir yeniden üretiminden ziyade, sembolün anlamının çözülüp yeniden inşa edildiği dinamik bir yorum alanı olarak değerlendirilmektedir. Masal ve mitolojilerde çoğunlukla idealize edilen, bütüncül ve kutsal bir nesne olarak temsil edilen elma, çağdaş seramik pratiklerinde parçalanmış, çoğaltılmış, boşaltılmış ya da bozulmuş formlar aracılığıyla ele alınmakta; bu durum, hem bireysel hafızanın kırılgan yapısını hem de kolektif belleğin süreklilik içindeki dönüşümünü görünür kılmaktadır. Seramik sanatçılarının malzemenin doğasının özünde olan rastlantısallık, kırılabilirlik ve zamanla değişim özelliklerini bilinçli bir anlatım stratejisi olarak kullanmaları, elma imgesini sabit bir sembol olmaktan çıkararak yaşayan, dönüşen ve sorgulanan bir simgeye dönüştürmektedir. Bu yaklaşım, çağdaş Türk seramik sanatında sembol kullanımının yalnızca estetik bir tercih değil, aynı zamanda tarih, kültür ve kimlik ekseninde yürütülen eleştirel bir düşünme pratiği olduğunu ortaya koymaktadır.

Efsane ve Masallarda Elma Sembolizmi

İnsanlık tarihi boyunca mitler, masallar ve kutsal anlatılar, insanın varoluşuna dair temel soruların simgesel taşıyıcıları olmuştur. Bu anlatıların içinde yasak meyve ve elma motifi; bilgiye yöneliş, özgür irade, itaat ve ihlal, iyi ile kötü arasındaki gerilim gibi felsefenin temel meselelerini barındıran güçlü bir sembol olarak öne çıkmaktadır (Aştı, 2026).

Elma, efsane ve masallarda doğrudan anlatının merkezine yerleşen sıradan bir nesne olmanın ötesinde, insanın varoluşsal arayışlarını, ahlaki sınavlarını ve bilinçdışı yönelimlerini temsil eden güçlü bir simgesel araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Antik mitolojilerden kutsal metinlere ve halk anlatılarına uzanan geniş bir kültürel bağlamda elma, çoğunlukla bilgi ile yasak, arzu ile ceza, yaşam ile ölüm arasında kurulan gerilimli ilişkiyi görünür kılan bir imge olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda elma, anlatı içinde hem vaat eden hem de tehdit eden çift yönlü bir anlam alanı üretmekte; bireyin kaderiyle yüzleştiği dönüm noktalarını simgesel düzeyde işaret etmektedir.

Antik dönemden beri efsanelerde geniş yer bulan elma, mitolojide ve semavi dinlerde önemli ve kutsal bir yere sahiptir (Ateş, 2017, s.209; Şimşek, 2018, s.2353). Doğurganlık, bilgi, ölümsüzlük ve yasak arzu gibi kavramlarla ilişkilendirilen elma, çoğu anlatıda insanın ya da tanrının sınırlarını aşma isteğinin simgesel bir nesnesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yunan mitolojisine göre ilk güzellik yarışmasının ödülü bir altın elmadır. Eris'in, üzerine "en güzele" yazısını kazıyarak tanrıçaların arasına attığı bu elma, Hera, Athena ve Afrodit arasında yoğun bir rekabetin başlamasına neden olmuştur (Şimşek, 2018, s.2353).

Seçim yetkisinin Paris'e verilmesiyle birlikte elma, yalnızca estetik bir üstünlüğün değil, iktidar, arzu ve çıkar ilişkilerinin de temsilcisine dönüşmüştür. Paris'in Afrodit'i seçmesi ve bunun karşılığında Helena'yı vaat olarak alması, bireysel bir tercihin kolektif bir felakete nasıl dönüşebileceğini gözler önüne sererken, Truva Savaşı'nın mitolojik temelini de oluşturmuştur. Bu bağlamda elma, masum bir ödül olmaktan çıkarak çatışma, kıskançlık ve yıkımın tetikleyicisi olan simgesel bir nesneye dönüşmektedir. Böylece mitolojik anlatılarda küçük bir nesnenin, tarihsel ve kültürel ölçekte büyük kırılmalara yol açabileceğini gösteren güçlü bir metafor işlevi üstlenmektedir. Öte yandan, Cennetten kovulma mitosunda en önemli sembollerden birini "yasak meyve" olan elma oluşturmaktadır. Âdem ile Havva'nın cennette yedikleri meyvenin elma olduğunu, yasağın ise özünde cinselliği içermesine bağlı olarak bu mitosla ilişkili olarak elma birçok kültürde cinsellik sembolüdür (Gezgin, 2007, s.54; Karakurt, 2011, s.37).

Bu sembol, yalnızca bir itaatsizlik nesnesi değil, bilincin uyanışını simgeleyen güçlü bir sembole dönüşmektedir. Elmanın ısırılması, masumiyetin kaybından çok, bedenin ve arzunun fark edilmesi anlamına gelmektedir. Bu eylemle birlikte insan, tanrısal düzenin pasif bir parçası olmaktan

çıkarak kendi varoluşunun sorumluluğunu üstlenen bilinçli bir özneye dönüşür. Bu bağlamda elma, cinselliği yalnızca biyolojik bir edinim olarak değil, bilgiye ulaşmanın bedeli ve insan olmanın kaçınılmaz eşiği olarak temsil etmektedir. Cennetten kovuluş ise bir cezadan ziyade, insanın dünyaya ve bedene "doğumu" olarak okunabilmektedir. Böylece elma, düşüşün değil, farkındalığın ve özgürleşmenin sembolü hâline gelmiştir. Öte yandan Eskiçağ inançlarında "elma" gibi bazı meyveler efsanevi olarak adlandırılmıştır. Normal meyvelerin metamorfoza uğratılmış halleriyle kültleşmesine en iyi örneklerden birini Eski Yunan mitolojisinde bahsi geçen Hesperidlerin elmalardır. Peri kız kardeş olan Hesperidler, tanrıça Heraya düğün armağanı olarak verilen altın elmaların bekçileridir (Hançerlioğlu, 1993).

Bu altın elmalar ölümsüzlük ve erişilmezlik fikriyle ilişkilendirilirken, Eris'in düğüne attığı elma rekabet, kıskançlık ve yıkıcı arzunun tetikleyicisi olarak anlatının seyrini değiştiren bir unsur hâline gelmiştir. Benzer biçimde, Tevrat anlatılarında yasak meyveyle özdeşleşen elma, bilginin bedelini, masumiyetin kaybını ve insanın bilinçlenme sürecini simgelemektedir. Türk masallarında ise elma, çoğunlukla doğurganlık, şifa, mucize ve kader temalarıyla ilişkilendirilerek olumlu bir simgesel değer kazanmakta; çocuksuzluk, soyun devamı ve yazgının dönüşümü gibi anlatısal düğüm noktalarında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Bu çok katmanlı anlatı yapısı içinde elma, kültürlerarası benzerlikler gösteren bir arketip olarak ortaya çıkmakta; farklı coğrafyalarda ve anlatı geleneklerinde benzer anlamlarla yeniden üretilmektedir. Bu bağlamda elma, efsanelerde çoğunlukla kozmik düzenle, tanrısal müdahaleyle ve insanın sınırlarını aşma arzusuyla ilişkilendirilen bir nesne olarak konumlanmaktadır.

Efsane anlatılarında elmanın tanrılarla insanlar arasındaki mesafeyi belirleyen bir eşik nesnesi olarak işlev görmesi, onun kutsal olanla temas hâlini temsil etmesini sağlamaktadır. Bu tür anlatılarda elma, bireyin iradesi dışında gelişen kaderî olayların tetikleyicisi olarak ortaya çıkarak kaçınılmaz dönüşümlerin sembolü hâline gelmektedir. Buna karşılık masallarda elma, daha çok gündelik yaşamın içinden yükselen ve bireysel yazgının dönüşümüne aracılık eden bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Masal anlatılarında elma, sınav, ödül ya da mucize nesnesi olarak işlev görmekte; kahramanın eksikliğiyle doğrudan ilişkilendirilerek anlatının ilerleyişini belirleyen yapısal bir unsur hâline gelmektedir.

Masallarda elmanın sunulma biçimi, genellikle umut ve iyileşme vaat eden bir anlam alanı yaratırken, bu sembol aynı zamanda kaderin müdahale ettiği anları görünür kılmaktadır. Özellikle Türk masallarında elmanın doğurganlık ve soyun devamı ile ilişkilendirilmesi, toplumsal değerler ve kolektif beklentilerle şekillenen anlatı yapısına işaret etmektedir. Elma, bu bağlamda yalnızca biyolojik bir bereket simgesi değil, aynı zamanda toplumsal sürekliliğin ve kültürel belleğin taşıyıcısı olarak da işlev görmektedir. Efsanelerde tanrısal düzenin bir parçası olarak konumlanan elma, masallarda insan merkezli bir dönüşüm aracı hâline gelerek anlamını yeniden yapılandırmaktadır. Bu farklı anlatı türlerinde elmanın üstlendiği roller, sembolün sabit bir anlam taşımadığını; bağlama, anlatı yapısına ve kültürel kodlara göre dönüşebilen esnek bir simgesel yapı sunduğunu ortaya koymaktadır. Böylece elma, efsanelerde kozmik ve aşkın bir düzlemde anlam kazanırken, masallarda toplumsal ve bireysel deneyimlere içkin bir anlatı öğesi olarak yeniden üretilmekte; bu çift yönlü yapı, elmanın kültürlerarası sürekliliğini ve arketipsel gücünü pekiştirmektedir.

Carl Gustav Jung'un kolektif bilinçdışı kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, elma imgesi insanlığın ortak simgesel hafızasında yer alan evrensel imgelerden biri olarak okunabilmektedir. Masal ve efsanelerde elmanın tekrar eden biçimde ortaya çıkışı, bu sembolün yalnızca anlatısal bir motif değil, bireysel ve toplumsal bilinçdışının derin katmanlarına temas eden bir anlam taşıyıcısı olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle elma, sonraki dönemlerde sanat pratikleri içinde yeniden yorumlanmaya açık, güçlü ve süreklilik arz eden bir simgesel yapı sunmaktadır.

Elma imgesinin efsane ve masallarda farklı kültürlerde benzer anlamlar etrafında tekrar etmesi, bu sembolün bireysel anlatıların ötesinde, kolektif bilinçdışına yerleşmiş arketipsel bir yapı

olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır. Carl Gustav Jung'un arketip kuramına göre arketipler, insanlığın ortak deneyimlerinden süzülerek bilinçdışında biçimlenen evrensel imgeler olup, mitler ve masallar aracılığıyla görünür hâle gelmektedir (Jung, 1968). Bu bağlamda elma, bilme arzusunu, sınır ihlalini, dönüşümü ve kaderle yüzleşmeyi temsil eden temel arketipsel imgelerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Elmanın çoğu anlatıda bir eşik nesnesi olarak belirmesi yani anlatının kırılma anlarında ortaya çıkması onun arketipsel işlevini güçlendiren temel unsurlardan biridir.

Jungcu perspektiften bakıldığında elma, bireyin bilinçlenme sürecinde karşılaştığı içsel çatışmaların ve dönüşüm evrelerinin simgesel bir karşılığı olarak okunabilmektedir. Yasak meyve anlatılarında elma, bilinçdışından bilince geçişin bedelini temsil ederken; masallarda doğurganlık ve mucizeyle ilişkilendirilmektedir. Ayrıca yeniden doğuş ve bütünlenme arzusunu simgelemektedir. Bu karşıtlık, elmanın hem yıkıcı hem de kurucu bir arketip olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Arzu ile korku, bilgi ile kayıp, yaşam ile ölüm arasındaki bu gerilimli yapı, elma imgesinin sembolik sürekliliğini sağlayan temel dinamiklerden birisidir. Mircea Eliade'nin mit kuramı doğrultusunda değerlendirildiğinde ise elma, kutsal olanla temas kurulan bir nesne olarak profan dünyayı aşan bir anlam taşımaktadır. Ritüel ve mistik anlatılar içinde elma, çoğu zaman sıradan zamanın dışına çıkışı ve kozmik düzenle temas hâlini temsil etmektedir. Bu yönüyle elma, yalnızca bireysel psikolojiye değil, toplumsal ve kozmolojik anlam sistemlerine de içkin bir sembol olarak konumlanmaktadır. Arketipsel düzeyde taşıdığı bu yoğun anlam yükü, elma imgesinin çağdaş sanat pratiklerinde yeniden ele alınmasını ve farklı bağlamlarda dönüştürülmesini mümkün kılmaktadır (Eliade, 1959).

Çağdaş Türk Seramik Sanatında Elma Sembolizmi

Türk inanç sisteminde doğa, arka planda yer alan bir dekor olmanın çok ötesinde öznenin kendisidir. İnsan, hayvan, bitkiler vs. hepsi ilahi sistemin birer parçasıdır. Yani Türk kozmolojisinde doğa, kullanılan değil ilişki kurulan bir varlıktır. Türk inanç sisteminde doğa, doğurgan yani devinim halindedir. Bitkiler, çiçekler, meyveler Anadolu'nun tarihi boyunca bütün tapınaklarda süsleme aracı olarak yer almıştır. Orta Asya Türklerinde bitki ve ağaç sembolizmi ilk yaratılış efsaneleri ile başlamıştır (Ölmez, N, F. 2012). Yaratılış efsanesinin sembolü ise elmadır. Elma, Türk mitolojisinde kutsal sayılan ve meyvesi yendiğinde, kişiye ölümsüzlük kazandıran ağaçlardan biridir. Elma, gerek bu yönüyle gerekse gençlik kazandırma yönleriyle Türk folklorunda özellikle masallarında ve geleneklerde geniş bir yere sahiptir (Şimşek,2008, 194).

Çağdaş Türk seramik sanatında elma sembolizmi, masal ve efsanelerden beslenen geleneksel anlam katmanları ile çağdaş sanatın eleştirel ve deneysel yaklaşımlarının kesiştiği özgün bir ifade alanı oluşturmaktadır. Anadolu kültüründe elmanın doğurganlık, bereket, kader ve mucizeyle ilişkilendirilen simgesel anlamı, çağdaş seramik sanatçıları tarafından yalnızca nostaljik bir referans olarak değil, kültürel belleği sorgulayan ve yeniden inşa eden bir anlatı aracı olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda elma, geçmişle kurulan edilgen bir bağdan ziyade, geleneksel anlatıların güncel estetik ve düşünsel sorunlarla yüzleştirildiği aktif bir sembole dönüşmektedir.

Seramik malzemenin toprakla kurduğu tarihsel ilişki, elma imgesinin çağdaş Türk seramik sanatında taşıdığı anlamı derinleştiren temel unsurlardan biridir. Toprak; doğum, ölüm, döngüsellik ve bedenle özdeşleşen bir malzeme olarak, elma sembolünün bereket ve dönüşüm temalarıyla örtüşmesini güçlendirmektedir. Sanatçılar, elmanın idealize edilmiş bütüncül formunu bilinçli biçimde bozarak, çatlaklar, deformasyonlar ve yüzey müdahaleleri aracılığıyla çağdaş bireyin kırılganlığına, kimlik parçalanmalarına ve kolektif belleğin süreksiz yapısına işaret etmektedir. Bu müdahaleler, elmayı estetik bir formdan çok, anlam üreten maddesel bir yapı hâline getirmektedir. Çağdaş Türk seramik sanatında elma, sıklıkla kadınlık, beden ve üretkenlik temalarıyla ilişkilendirilerek feminist okumalar için de verimli bir zemin sunmaktadır. Elmanın tarihsel olarak dişil doğurganlıkla ilişkilendirilen simgesel yapısı, seramik üretimin emek, tekrar ve bedenle kurduğu ilişkiyle birleşerek, kadın bedenine yüklenen toplumsal rollerin eleştirel biçimde

sorgulanmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda elma, yalnızca biyolojik bir bereket sembolü değil, aynı zamanda kültürel beklentiler ve normlar üzerinden şekillenen kadınlık temsillerinin sorgulandığı bir imgeye dönüşmektedir. Ayrıca çağdaş Türk seramik sanatçıları, elma sembolünü bireysel ve kolektif bellek bağlamında ele alarak, geçmişle bugün arasında kurulan kırılgan ilişkilere odaklanmaktadır. Elmanın masal ve halk anlatılarındaki iyileştirici ve mucizevi rolü, çağdaş üretimlerde yerini belirsizlik, kayıp ve dönüşüm temalarına bırakmakta; bu durum, kültürel sembollerin sabit değil, tarihsel ve toplumsal koşullara bağlı olarak dönüşen yapılar olduğunu görünür kılmaktadır. Böylece elma, çağdaş Türk seramik sanatında hem yerel anlatıların taşıyıcısı hem de evrensel çağdaş sanat söylemiyle ilişki kuran çok katmanlı bir simge olarak konumlanmaktadır.

Bu çok katmanlı konumlanma, çağdaş Türk seramik sanatçılarının elma imgesini yalnızca anlatısal bir referans olarak değil, aynı zamanda maddesel ve kavramsal bir sorgulama alanı olarak ele almalarını beraberinde getirmektedir. Sanatçılar, elmanın yüzeyini, iç hacmini ve bütünlüğünü bozarak; parçalama, boşaltma ve çoğaltma gibi yöntemlerle belleğin parçalı yapısını ve geçmişle kurulan ilişkinin süreksizliğini görünür kılmaktadır. Bu müdahaleler, elmayı tamamlanmış ve kapalı bir form olmaktan çıkararak, izleyiciyi anlamın üretimine dâhil eden açık uçlu bir simgeye dönüştürmektedir. Seramik üretim sürecinin doğasına içkin olan zaman, emek ve rastlantısallık, elma sembolünün çağdaş Türk seramik sanatındaki yorumlarını belirleyen önemli etmenler arasında yer almaktadır. Pişirim sırasında oluşan çatlaklar, yüzeyde beliren izler ve kontrol edilemeyen deformasyonlar, yalnızca teknik sonuçlar değil; hafıza, kırılganlık ve kayıp temalarının maddesel karşılıkları olarak okunmaktadır. Bu bağlamda elma, idealize edilmiş bir formdan ziyade, yaşanmışlıkların ve dönüşümlerin izlerini taşıyan bir bellek nesnesi hâline gelmektedir. Ayrıca elma imgesinin üç boyutlu ve dokunsal bir form olarak sunulması, izleyiciyle kurulan ilişkiyi derinleştirmekte ve sembolün algısal düzeyde içselleştirilmesini sağlamaktadır. İzleyici, seramik elmayla kurduğu fiziksel yakınlık aracılığıyla yalnızca görsel bir temsil ile değil, aynı zamanda bedensel ve duyusal bir deneyimle karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, elmanın masalsı ve uzak bir sembol olmaktan çıkarak, bireysel deneyimle kesişen güncel bir anlatı aracına dönüşmesini mümkün kılmaktadır. Bu kavramsal ve simgesel çerçeve doğrultusunda, elma imgesinin çağdaş Türk seramik sanatındaki somut yansımalarını ortaya koymak amacıyla elma sembolünü doğrudan veya dolaylı olarak eserlerinde kullanan sanatçılardan Hamiye Çolakoğlu'nun seramik çalışmaları, Anadolu'nun sözlü kültürü, masallar, efsaneler ve gündelik yaşam pratiklerinden beslenen anlatısal bir yapı üzerine inşa edilmektedir. Sanatçının üretim pratiği, seramiği yalnızca biçimsel bir ifade alanı olarak değil, kültürel belleğin ve kolektif hafızanın aktarımını mümkün kılan anlatı taşıyıcısı bir araç olarak konumlandırmaktadır. Bu bağlamda Çolakoğlu'nun eserleri, modernist soyutlama ile geleneksel anlatı formları arasında kurulan bilinçli bir gerilim alanında şekillenmektedir.

Sanatçının çalışmalarının arka planında, Anadolu masallarında ve halk anlatılarında sıkça karşılaşılan sembolik nesneler önemli bir yer tutmaktadır. Bu nesneler arasında elma, doğurganlık, şifa, mucize ve kader temalarıyla ilişkilendirilen güçlü bir kültürel imge olarak öne çıkmaktadır. Çolakoğlu, elma figürünü doğrudan idealize edilmiş bir biçimde sunmak yerine, anlatı bütününün bir parçası olarak ele almakta; figüratif kompozisyonlar içinde elmayı çoğu zaman hikâyeyi taşıyan, yönlendiren ya da düğümleyen bir unsur olarak konumlandırmaktadır. Bu yaklaşım, elmayı dekoratif bir motiften çıkararak, anlatının yapısal bir bileşeni hâline getirmektedir (Görsel 1).

Görsel 1: Soyutlama, Elle Şekillendirme (Çolakoğlu, 1990). Kaynak: https://www.istanbulsanatevi.com/turk-ressamlar/hamiye-colakoglu-hayati-ve-eserleri/

Zehra Çobanlı'nın *Half Apple* adlı çalışması, elma imgesini bireysel nesne ölçeğinden çıkararak mekânsal bir yerleştirme unsuruna dönüştürmektedir. Stoneware malzeme ile üretilen ve 500 cm genişliğe yayılan bu enstalasyon, elmayı yalnızca gündelik bir form ya da dekoratif motif olarak değil, izleyiciyi çevreleyen ve mekânla ilişki kuran bir sembolik yapı olarak ele almaktadır. Çalışmada tercih edilen "yarım elma" formu, bütünlük fikrinin parçalanması ve eksiklik kavramı üzerinden yorumlanabilir. Geleneksel anlatılarda çoğu zaman bütünlük, bereket ve tamamlanma ile ilişkilendirilen elma, burada kesilmiş ve bölünmüş hâliyle farklı bir anlam alanı açmaktadır. Bu durum, elmanın mitolojik ve folklorik çağrışımlarını korurken aynı zamanda dönüşüm, kayıp ve yeniden kurulum gibi kavramları düşündürmektedir. Yerleştirme ölçeği, sembolün bireysel algı düzeyinden kolektif deneyim alanına taşınmasını sağlamaktadır. Böylece *Half Apple*, elmayı yalnızca tanıdık bir nesne olarak değil, kültürel hafızada yer eden güçlü bir sembolün çağdaş mekânsal yorumu olarak yeniden sunmaktadır.

Bu bağlamda çalışma, elmanın yalnızca temsil edilen bir nesne olmaktan çıkarak mekânla kurduğu ilişki üzerinden deneyimlenen bir yapıya dönüşmesine olanak tanımaktadır. Enstalasyonun izleyiciyi çevreleyen ölçeği, elma imgesini bireysel bakıştan çıkararak bedensel ve algısal bir karşılaşma alanına taşır. İzleyici, bu parçalanmış form ile fiziksel olarak karşılaştığında, elmanın tanıdık bütünlüğü yerine eksiklik ve tamamlanmamışlık hissiyle yüzleşir. Stoneware malzemenin dayanıklılığı ile "yarım" formun çağrıştırdığı kırılganlık ve bölünmüşlük arasında kurulan gerilim, eserin kavramsal çerçevesini güçlendirmektedir. Bu karşıtlık, elmanın yalnızca doğaya ait bir nesne olmadığını, aynı zamanda insan algısı ve anlamlandırma süreçleri içinde yeniden kurulan bir sembol olduğunu düşündürmektedir. Böylece *Half Apple*, geleneksel sembolik çağrışımları korurken aynı zamanda bu çağrışımları mekânsal, bedensel ve algısal bir düzlemde yeniden üretmektedir.

Sonuç olarak Zehra Çobanlı'nın bu çalışması, elma imgesini sabit bir anlam taşıyıcısı olmaktan çıkararak, izleyiciyle etkileşim içinde sürekli yeniden kurulan açık bir anlam alanına dönüştürmektedir. Bu yönüyle eser, çağdaş seramik sanatında sembolün yalnızca temsil değil, deneyim üzerinden inşa edilen bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır (Görsel 2).

Görsel 2: Dimension, Stoneware, (Çobanlı, 2006). Kaynak: https://www.aic-iac.org/member/zehra-cobanli/

Günhan Bozkurt'un seramik elma formları ise ilk bakışta neredeyse gerçek bir meyve algısını oluşturmaktadır. Biçim son derece ölçülüdür; hacim, oran ve yüzey detayları doğrudan gözleme dayanmaktadır. Elma burada sembolik soyutlamaya uğramamakta; aksine gerçeğe mümkün olduğunca yakın tutulmaktadır. Bu yaklaşım, izleyiciyi estetik bir temsilden çok algısal bir sorgulamaya yönlendirmekte ve görülen şey bir meyve mi, yoksa bir sanat nesnesi midir? Sorusunu yöneltmektedir.

Günhan Bozkurt'un elmasında sembol ön planda değildir. Elma, mitolojik ya da ideolojik anlamlarını açıkça dayatmamakta; aksine sessizdir. Ancak bu sessizlik, sembolün etkisini azaltmamaktadır. Elma, gündelik hayatın sıradan bir nesnesi olarak sunulduğu için, izleyici kendi kültürel belleğini devreye sokmak zorunda kalmıştır. Eserde yüzey, Günhan Bozkurt'un teknik disiplinini açıkça ortaya koymaktadır. Renk geçişleri, hafif ton kırılmaları ve doğal lekelenmeler elmanın olgunluk hâlini çağrıştırmaktadır. Sır kullanımı, parlaklıktan çok doğal matlık ya da kontrollü yarı parlaklık üzerinden ilerlemektedir. Bu tercih, elmayı idealize etmek yerine zamansal bir anın kaydı haline getirmektedir. Öte yandan, Elmanın doğal formu, beraberinde çürüme, olgunlaşma ve fanilik düşüncesini getirmektedir. Ancak seramik gibi kalıcı bir malzeme ile üretilmiş olması, bu geçiciliği askıya almaktadır. Günhan Bozkurt'un elması, bozulmayan bir meyveye dönüşerek zamanla kurulan ilişkiyi tersyüz etmiştir. Bu durum, natürmort geleneğindeki "memento mori" fikrini çağdaş bir malzeme diliyle yeniden gündeme getirmiştir (Görsel 3).

Görsel 3: Elmalar, Döküm Çamuru, Sır Altı Dekor, (Bozkurt, 2016). Kaynak: https://gunhanbozkurt.com/

Hülya Sözer'in seramik pratiğinde elma, doğrudan temsil edilen bir motif olmanın ötesinde; bellek, beden ve doğa arasındaki ilişkileri düşündüren bir metafor olarak yorumlanabilmektedir. Sanatçının organik formları, seramik malzemenin fiziksel özellikleriyle birlikte değerlendirildiğinde, elma imgesinin korunma, dönüşüm ve bozulma kavramlarıyla ilişkilendirilebildiği görülmektedir. Bu yaklaşım, elmanın mitolojik ve masalsı anlatılarda sıklıkla karşılaşılan idealize edilmiş bütünlüğünden farklı bir görsel dil ortaya koymaktadır. Ayrıca, Sözer'in çalışmalarında yer alan çatlaklar, deformasyonlar ve yüzey müdahaleleri, elma imgesini yalnızca doğurganlık ve bereketle sınırlı olmayan daha açık uçlu anlam alanlarına taşımaktadır. Bu biçimsel tercihler, izleyicide zaman, müdahale, kırılganlık ve dönüşüm kavramlarına ilişkin çağrışımlar uyandırabilmektedir. Bu doğrultuda eserler, doğa-insan ilişkisini romantize etmek yerine daha karmaşık ve çok yönlü bir okuma imkânı sunmaktadır.

Metaforik düzlemde elma, Sözer'in seramiklerinde bedenle özdeşleşen bir form olarak ifade edilebilir. Elmanın yuvarlaklığı, hacmi ve içe kapalı yapısı, insan bedenine dair çağrışımlar üretirken; seramik yüzeydeki yarılmalar ve kırılmalar, bedenin hem biyolojik hem de toplumsal olarak maruz kaldığı baskılara gönderme yapar. Bu bağlamda elma, özellikle kadın bedeniyle ilişkilendirilen doğallık, üretkenlik ve korunma gibi kavramların sorgulanmasına aracılık eden sessiz bir anlatı unsuruna dönüşür. Hülya Sözer'in elma imgesini kullanımı, masal ve halk anlatılarında elmaya atfedilen mucizevi ve iyileştirici anlamlardan izler taşımakla birlikte, bu anlamları çağdaş bir belirsizlik alanına taşır. Elma artık mutlak bir umut ya da kurtuluş simgesi değil; aksine, geçicilik, kayıp ve dönüşüm kavramlarını birlikte barındıran bir eşik nesnesi olarak konumlanır. Böylece sanatçı, kültürel bellekte köklü bir yere sahip olan bu sembolü, güncel ekolojik ve varoluşsal tartışmalarla ilişkilendirerek yeniden yorumlamaktadır (Görsel 4).

Görsel 4: Elma, Elle Şekillendirme, (Sözer, 2018). Kaynak: https://www.artsurem.com/art/artwork/hulya-sozer/410/

Bir diğer sanatçı Nuray Ada'nın seramik elma formları, ilk bakışta tanıdık bir nesne olarak karşımıza çıkmaktadır. Yuvarlak, dengeli hacim; üstte belirginleşen sap izi ve pürüzsüz yüzey, elmanın arketip formuna gönderme yapmaktadır. Sanatçı, elmayı soyutlamaktan özellikle kaçınmakta; biçimin taşınabilirliğini korumaktadır. Bu tercih, izleyicinin nesneyle anında ilişki kurmasını sağlamakta ve sembolik ifadenin kapısını açmaktadır. Eserde kullanılan parlak kırmızı sır, elmayı görsel olarak cazip kılmaktadır. Yüzeydeki homojenlik ve ışığı yansıtan parlaklık, elmayı idealize etmektedir ve neredeyse kusursuz bir nesne hissi yaratmaktadır. Ancak bu kusursuzluk, doğallıktan çok yapay bir çekicilik izlenimi vermektedir. Elma, doğadan koparılıp estetik bir vitrin nesnesine dönüştürülmüştür.

Elma, sanat tarihinde ve mitolojide çok yönlü bir semboldür: Adem ile Havva anlatısında yasak meyve, Anadolu kültüründe bereket ve doğurganlık, Batı ikonografisinde arzu ve günah ile ilişkilendirilmektedir. Nuray Ada, bu tarihsel yükü bilinçli biçimde çağırır ancak doğrudan anlatıya başvurmaz. Elma tek başına, sessiz ama yoğun bir anlam alanı yaratmaktadır. Burada sembol anlatılmamakta, izleyicinin kültürel belleğinde harekete geçirilmektedir (Görsel 5).

Görsel 5: Seramik Elma, Döküm Kili, (Ada, 2020). Kaynak: https://sanayi313.com/tr/paper/citizens-tr/nuray-ada/

Bir diğer sanatçı Sevinç Köseoğlu Ulubatlı'nın "Save The Future" adlı seramik çalışması, ilk bakışta tanıdık ve güçlü bir sembolik form üzerinden izleyiciyle ilişki kurmaktadır. Eserde kullanılan elma imgesi, biçimsel bütünlüğü korunmuş yapısı ve dikkat çekici yüzey özellikleriyle yalnızca gündelik bir nesne değil, aynı zamanda kültürel ve simgesel çağrışımları yoğun bir form olarak değerlendirilebilmektedir. Elmanın yuvarlak hacmi, dengeli kompozisyonu ve organik bütünlüğü, doğa, bereket ve yaşam döngüsüne ilişkin geleneksel anlam alanlarını çağrıştırmaktadır.

Çalışmanın başlığı olan *Save The Future*, eserin yorum alanını çevresel sürdürülebilirlik, gelecek kaygısı ve insan-doğa ilişkisi eksenine taşımaktadır. Bu bağlamda elma, yalnızca mitolojik ve masalsı anlatılardaki bilgi, arzu ve bereket sembolü olarak değil; korunması gereken doğal yaşamın ve kırılgan ekolojik dengenin temsilcisi olarak da okunabilmektedir. Eserdeki yüzey tercihleri, malzeme kullanımı ve biçimsel müdahaleler, doğallık ile yapaylık arasındaki gerilimi görünür kılan unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Seramik malzemenin dayanıklılığı ile elmanın doğası gereği geçiciliği arasında kurulan karşıtlık ise çalışmaya kavramsal bir derinlik kazandırmaktadır. Bu karşıtlık, zaman, dönüşüm ve kalıcılık kavramlarını aynı düzlemde buluşturarak geleceğe dair koruma ve sorumluluk fikrini güçlendirmektedir. Böylece eser, elmayı yalnızca estetik bir form olarak sunmak yerine, güncel çevreyle ilgili sorunlar ve kolektif gelecek düşüncesi üzerine yorumlanabilecek çok yönlü bir sembole dönüştürmektedir (Görsel 6).

Görsel 6: Save The Future, Elle Şekillendirme, (Ulubatlı, 2022). Kaynak: https://www.mgu.edu.tr/universitemiz-ogretim-uyesi-doc-sevinc-koseoglu-ulubatli

Sibel Hepsayar'ın seramiklerinde elma figürü, mitolojik ya da alegorik bir anlatımın merkezinde yer almaktan ziyade, gündelik yaşamın estetize edilmiş bir nesnesi olarak ele alınmaktadır. Sanatçı, elmayı çoğunlukla yalın, düzgün ve tekrar eden formlar hâlinde sunarak onun doğayla olan organik bağını zayıflatmaktadır. Bu yaklaşım, elmayı simgesel yükünden arındırmak yerine, onu nesneleşme süreci üzerinden yeniden anlamlandırmaktadır. Elma artık yasak meyve ya da metafizik bir çağrışım değil; çağdaş yaşamın görsel düzenine uyum sağlamış bir objedir.

Hepsayar'ın elmaları, parlak yüzeyleri ve kontrollü biçimleriyle izleyicide ilk anda çekicilik hissi uyandırmaktadır ancak bu çekicilik, aynı zamanda bir mesafe ve soğukluk barındırmaktadır. Elmanın neredeyse endüstriyel bir kusursuzlukla üretilmiş gibi algılanması, doğallık fikrini sorgulatmaktadır. Bu bağlamda elma, tüketim kültürü nesnelerden birisi hâline gelmektedir. Seramik malzemenin geleneksel sıcaklığı ile elma formunun steril görünümü arasındaki gerilim, sanatçının üretimlerinde önemli bir ifade alanı oluşturmakta ve izleyiciyi, gündelik nesnelerle kurulan ilişkileri yeniden düşünmeye davet etmektedir (Görsel 7).

Görsel 7: Elma, Elle Şekillendirme, Lüster, (Hepsayar, 2024). Kaynak: http://sibelhepsayar.com/en/sibel-hepsayar.asp

Funda Açıkgöz'ün seramik üretimlerinde elma figürü, yalnızca doğaya ait bir nesne olarak değil; beden, hafıza ve bastırılmış duyguların taşıyıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı, elmayı çoğu zaman ideal formundan uzaklaştırarak; bölünmüş, katmanlı ya da yüzeysel müdahalelere açık bir biçimde ele almaktadır. Bu deformasyon, elmanın geleneksel olarak temsil ettiği masumiyet ve

bereket imgelerini bilinçli biçimde kırmaktadır. Açıkgöz'ün elmaları, izleyiciye tanıdık gelen bir form üzerinden içsel çatışmaları ve kırılganlığı görünür kılmaktadır.

Elma, sanatçının pratiğinde beden metaforu ile güçlü bir ilişki kurmaktadır. Yuvarlaklığı, dolgunluğu ve yüzey gerilimi, insan bedenine dair çağrışımlar üretirken; sır çatlakları, yarıklar ve yüzey bozulmaları, bastırılmış deneyimlerin ve duygusal travmaların izlerini taşımaktadır. Bu bağlamda elma, idealize edilmiş bedenden ziyade, deneyimle şekillenmiş ve yara almış bir varlık olarak anlatılmaktadır. Seramik malzemenin kırılganlığı, elma imgesiyle birleşerek bedensel ve ruhsal savunmasızlığı pekiştirmektedir.

Açıkgöz'ün elma figürü, form ve yüzey özellikleri bakımından hafıza ve zaman kavramlarıyla ilişkilendirilebilecek bir görsel yapı sunmaktadır. Eserdeki parçalanmış form, katmanlı yüzey kurgusu ve deformasyon etkisi, elmanın doğal olarak geçicilik ve bozulma ile ilişkilendirilen yapısını çağrıştırmaktadır. Buna karşılık seramik malzemenin dayanıklı ve kalıcı niteliği, geçicilik ile süreklilik arasında dikkat çekici bir karşıtlık oluşturmaktadır. Bu görsel karşıtlık üzerinden elma imgesi; kayıp, dönüşüm ve geçmişe ait izler bağlamında yorumlanabilir. Bu doğrultuda eser, bireysel deneyim, hatırlama ve duygusal izler üzerine düşünmeye açık bir anlatım alanı oluşturmaktadır. Sanatçı eserinde; "Çok şey anlatır "elma" Dalların gölgesinde saklı bir sır Kırmızı, altın, yeşil bir tılsım Bir avuçta kader, bir nefeste yasak… Deliliğin üç yüzüne… Her biri için bir elma" ifadesini kullanmıştır.

Açıkgöz'ün "Çok şey anlatır *elma*" ifadesi, elmayı tekil bir nesneden çıkararak çok katmanlı bir simgesel alana yerleştirmektedir. "Dalların gölgesinde saklı bir sır" tanımı, elmayı görünürde masum ancak derin anlamlar barındıran bir imge olarak konumlandırırken; kırmızı, altın ve yeşil renkler elmanın tarihsel, mitolojik ve duygusal çeşitliliğine işaret etmektedir. Sanatçının "bir avuçta kader, bir nefeste yasak" sözleri, elmayı hem seçimin hem de sonuçlarının sembolü hâline getirmektedir. Bu bağlamda elma, insanın kendi sınırlarını aşma arzusunu temsil etmektedir. "Deliliğin üç yüzü" için önerilen üç elma ise akıl, arzu ve bilinçdışı arasında gidip gelen insan hâllerine gönderme yapmaktadır. Açıkgöz'ün seramik pratiğinde elma, bu çoklu anlam katmanlarını beden, hafıza ve kırılganlık üzerinden somutlaştıran metaforik bir taşıyıcıya dönüşmekte; böylece izleyiciyi yalnızca görsel değil, düşünsel bir yüzleşmeye de davet etmektedir (Görsel 8).

Görsel 8: Elma, Elle Şekillendirme, (Açıkgöz, 2025). Kaynak: https://www.instagram.com/p/DFnCFOYCpWZ/

Sonuç

Bu çalışma, elma figürünün çağdaş Türk seramik sanatında yalnızca tarihsel ve mitolojik bir simge olarak varlığını sürdürmediğini; aksine sanatçıların teknik, biçimsel ve kavramsal tercihleri doğrultusunda sürekli yeniden inşa edilen dinamik bir anlam alanına dönüştüğünü ortaya koymaktadır. Elma, Hülya Sözer'in üretimlerinde kadın bedeni ve kimlik politikalarıyla ilişkilendirilerek patriyarkal anlatılara karşı eleştirel bir araç hâline gelirken; Nuray Ada'da kültürel bellek, arzu ve görsel cazibe üzerinden nesne ile izleyici arasındaki ilişkiyi sorgulayan bir imgeye dönüşmektedir. Funda Açıkgöz'ün seramiklerinde ise elma, hafıza, kırılganlık ve bastırılmış deneyimlerle ilişkilendirilerek psikolojik ve içsel bir anlatım alanı açmakta; ideal formundan uzaklaştırılan bu imge, insan bedeninin ve zihninin yara alabilir yapısını görünür kılmaktadır. Sibel Hepsayar'ın lüster tekniğiyle ürettiği elma formları ise metalik parlaklık ve yansıtıcı yüzeyler aracılığıyla elmayı doğallığından koparmakta; onu estetikleştirilmiş, çekici fakat mesafeli bir nesneye dönüştürerek çağdaş tüketim kültürü ve nesneleşme olgusuyla ilişkilendirmektedir.

Bu farklı yaklaşımlar, elma figürünün çağdaş seramik sanatında sabit ve tekil bir anlam taşımadığını; aksine her sanatçının müdahalesiyle yeniden kodlanan, bağlama duyarlı ve çoğul bir imge hâline geldiğini göstermektedir. Elmanın yuvarlak formu, yüzey gerilimi ve kırılgan yapısı, seramik malzemenin doğasıyla birleşerek beden, hafıza, arzu ve kimlik gibi kavramların somutlaşmasına olanak tanımaktadır. Parlak sırlar, deformasyonlar ve lüster uygulamaları gibi teknik tercihler, elmanın metaforik yükünü derinleştirirken izleyiciyi yalnızca görsel bir deneyime değil, aynı zamanda düşünsel ve duygusal bir sorgulamaya davet etmektedir. Bu bağlamda elma, çağdaş Türk seramik sanatında geçmişten devralınan sembolik anlamları taşıyan pasif bir imge olmaktan çıkarak; güncel estetik, toplumsal ve bireysel meselelerle temas eden, sürekli dönüşen ve yeniden yorumlanan aktif bir anlatı aracına dönüşmektedir.

Referances

Ateş, F. (2017). Saim Sakoğlu'nun *Kıbrıs masalları* adlı kitabında yer alan mitolojik unsurlar. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, *5*(11), 199–220.

Aştı, N. (2026). Havva'nın İzinden Yasak Meyve Elma Felsefesi. *Türk Dünyası Kadın Araştırmaları Dergisi. 5* (8). 50-57.

Daşdemir, Ö. (2020). Kutsal kitaplardaki yasak ağaç hikâyesinin görece yeni bir versiyonu üzerine. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, *(69)*, 329–338.

Eliade, M. (1959). *The Sacred and the Profane: The Nature of Religion*. Harcourt Publishing.

Gardin, N., Olorenshaw, R., & diğerleri. (2014). *Semboller sözlüğü* (B. Akşit, Çev.). Bilge Kültür Sanat Yayınları. (Orijinal çalışma yayımlanma tarihi belirtilmemiş)

Gezgin, D. (2007). *Bitki mitosları*. Sel Yayıncılık.

Gümüş, S. İ. (2022). Mitolojide, sembol biliminde ve marka göstergesinde elma meyvesi. *Academic Social Resources Journal*, *7*(37).

Hançerlioğlu, O. (1993). *Dünya inançları sözlüğü*. Remzi Kitabevi.

Işık, N., & Karakuş, N. (2017). Erken çocukluk döneminde efsane, destan ve masal metinlerinin kullanımı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *5*(41), 118–133.

İşcanoğlu, Bayrak, İ. (2022). Kırgız masallarında elma ve elma ağacı sembolü. *Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, *2* (2). 295-306.

Jung, C. G. (1968). *The archetypes and the collective unconscious*. 2nd ed. Princeton University Press.

Karakurt, D. (2011). *Türk söylence sözlüğü: Türk mitolojisi ansiklopedik e-sözlük*. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/00/TurkSoylenceSozlugu.pdf

Ölmez, N. F. (2012). Meyve ve Türk sanatları bağlamında elma. *Art-e Sanat Dergisi*, *5*(10), 77–102.

Şimşek, E. (2008). Ölümsüzlük ilacı elma. *Turkish Studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, *3*(5).

Şimşek, T. (2018). Türk masal anlatma geleneğinde elma ödülü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, *7*(4), 2352–2368.

Yılmaz, A. (2012). Çocuk eğitiminde masalın yeri (Binbir Gece Masalları örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *(25)*, 299–306.

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

I declare that this article is an original work and was prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The article has not been published elsewhere and is not currently under review by another journal.

All sources used in the study have been cited in accordance with academic standards. I declare that the study does not contain plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data, and that the research findings have been presented in accordance with the principles of scientific integrity.

Author Contributions

The author single-handedly designed, conducted, and analyzed the study and prepared the report for this article. I have reviewed and approved the final version of the article and agreed to its publication.

Conflict of Interest

I declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

I confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

I confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan ederim. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan ederim.

Yazar Katkısı

Çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin raporlama aşamasını tek başına yürütmüştür. Makalenin son hâlini okuyup onayladım ve yayımlanmasını kabul ettim.

Çıkar Çatışması

Bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan ederim.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmıştır. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri tarafımdan dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk bana aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan ederim.

Yazar Onayı

Makalenin son hâlini okudum, onayladım ve yayımlanmasını kabul ettiğimi beyan ederim.